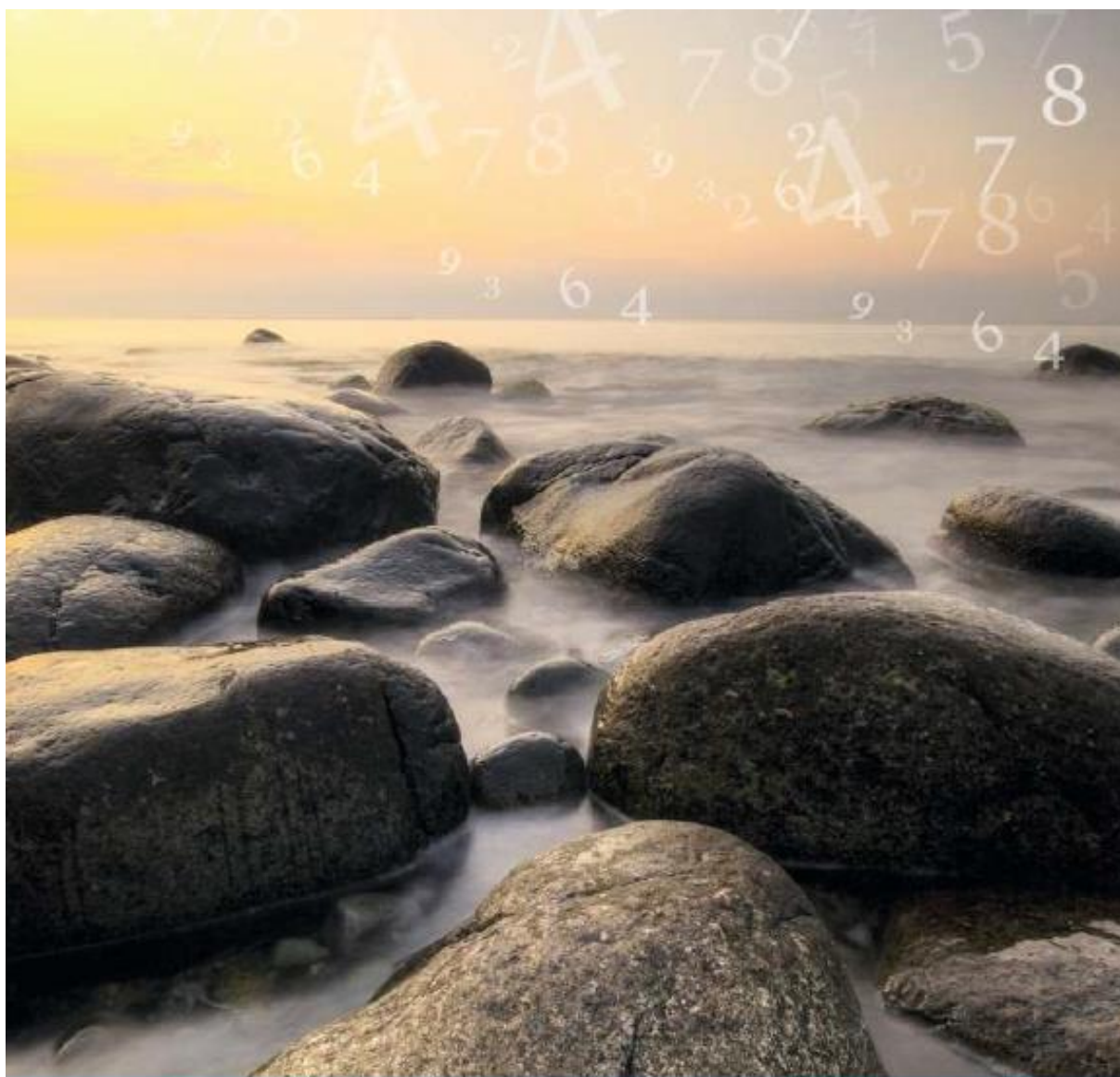

AUSTRHEIM KOMMUNE
FEBRUAR
2018

SELSKAPSKONTROLL
Aufera AS

NORDHORDLAND
Revisjon IKS

Forord

Eigarskapskontrollen av Aufera AS er gjennomført på bakgrunn av bestilling frå kontrollutvalet i møte 03.10.2016, sak 34/16.

Rapporten er utarbeidd i samsvar med føresegna om gjennomføring av selskapskontroll i kommuneloven §§ 77 og 80 samt forskrift om kontrollutval §§ 13 og 14 og er i samsvar med NKRF sin rettleiar for selskapskontroll.

Revisorane som har utført prosjektet har, både før oppstart og gjennom prosjektperioden, vurdert sin uavhengighet i forhold til Austrheim kommune, jf. kommuneloven § 79 og revisjonsforskrifta kap. 6, og kjenner ikkje til tilhøve som er eigna til å svekka tilliten til revisor si uavhengigheit eller objektivitet.

Revisjonen har hatt ein god dialog med administrasjonen, og Aufera AS og takkar dei involverte i kommunen og selskapet for eit positivt samarbeid.

Isdalstø, 12.02.2018

Reidar Bjørsvik

Innhold

Forord	1
0. Samandrag	3
1. Innleiing	5
1.1 Heimel.....	5
1.2 Bakgrunn, føremål og problemstillingar	5
1.3 Avgrensing	5
1.4 Metode	6
2. Kort om Aufera AS	8
2.1 Selskapsrettslege forhold	8
2.2 Formål og drift.....	8
3. Problemstilling 1: I kva grad har Austrheim kommune etablert eit system for å ivareta sine eigarinteresser i Aufera AS	9
3.1 Vurderingskriterier	9
3.2 Data	13
3.2.1 Eigarskapsmelding	13
3.2.2 Kommunikasjonskanalar og kommunikasjonsrutinar som sikrar moglegheita til å utøve eigarstyring	14
3.2.3 Opplæring og kompetanse hjå folkevalde, generalforsamlingsrepresentantar og styremedlem om roller og ansvar	15
3.2.4 Rammer og rutinar for styret sitt arbeid og kompetanse	16
3.2.5 Styre – rekruttering og nominasjon. av representantar.	17
3.3 Vurdering	19
4. Problemstilling 2: Vert kommunen sine eigarinteresser utøvd i samsvar med føremålet med selskapet, samt kommunestyret sine vedtak og føresetnader	21
4.1 Vurderingskriterier	21
4.2 Data	21
4.2.1 Føremålet med selskapet og utøving av eigarinteresser i samsvar med dette	21
4.2.2 Utøving av eigarinteresser i samsvar med politiske vedtak og føresetnader	22
4.3 Vurdering	22
5. Problemstilling 3: Blir selskapet drifta i samsvar med lov, vedtekter og aksjeeigaravtale	23
5.1 Vurderingskriterier	23
5.2 Data	24
5.2.1 Aksjelov, vedtekter og aksjeeigaravtale	24
5.2.2 Rekneskapsrapportering i samsvar med rekneskapslov og god rekneskapsskikk	26
5.2.3 Dagleg leiing og styre bør ha ei forståing av regelverket for offentlege anskaffingar og handle i samsvar med dette.....	27
5.3 Vurdering	28
6. Problemstilling 4: Korleis er økonomien i Aufera AS sett frå eit eigarperspektiv	29
6.1 Vurderingskriterier	29
6.2 Data	30
6.2.1 Tilfredsstillande økonomisk drift	30
Figur 1 – Årsresultat 2013-2016	30
Figur 2- Soliditet – eigenkapital i prosent av totalkapital 2013-2016.....	31
Figur 3 – inntekts- og lønnsutvikling Aufera 2013 - 2016.....	32
Figur 4 – Lønskostnader i prosent av driftsinntekter 2013-2016.....	32
Figur 5 – Likviditetsgrad 2 - Aufera 2013- 2016.....	33
Figur 6 – Likviditetsgrad 3 - Aufera 2013- 2016.....	34
6.3 Vurdering	35
7. Konklusjon og tilrådingar	36
8. Kjelder og referanseliste	38
Vedlegg 1 – samla oversikt over tilrådingar	39
Vedlegg 2 – Høyringsuttale frå Aufera AS	40
Vedlegg 3 – Høyringsuttale frå Revisor Helge Frosta AS	42
Vedlegg 4 – Høyringsuttale frå Austrheim Kommune	43

0. Samandrag

Det har vor ei trend i offentleg forvaltning at stadig fleire av dei kommunale tenestene vert fristilt, og organisert i einingar utanfor den tradisjonelle etatsorganiseringa i kommunen. Kommunal selskapsetablering gir ei meir kompleks indirekte styring, gjennom eigarorgan som representantskap eller generalforsamling. Det inneber at den kommunale verksemda ikkje lenger er direkte underlagt kommunestyret som eigar, men via eigarrepresentantar i eit felles eigarorgan. Kommunen si moglegheit til aktiv styring stiller dermed krav til kommunen med omsyn til strategi, opplæring og oppfølging av selskapet.

Aufera AS er eit aksjeselskap som er eigd av kommunane Austrheim, Fedje og Radøy. Eigarskapskontrollen vart vedtatt i kontrollutvalet 03.10.2016 i sak 34/16 basert på framlagte projektskisse, og starta opp hausten 2016.

Selskapskontroll kan delast i to delar: den obligatoriske eigarskapskontrollen, og ein valfri del som omfattar forvaltningsrevisjon. Eigarskapskontrollen kontrollerer korleis kommunen forvaltar sine eigarinteresser, medan forvaltningsrevisjon i større grad er ein kontroll av aktiviteten i selskapet. Selskapskontrollen i Aufera AS er i bestillinga frå kontrollutvalet avgrensa til eigarskapskontroll.

Eigarskapskontrollen har svart på følgjande problemstillingar:

Problemstilling 1: I kva grad har Austrheim kommune etablert eit system for å ivareta sine eigarinteresser i Aufera AS

Problemstilling 2: Vert kommunen sine eigarinteresser utøvd i samsvar med føremålet med selskapet samt kommunestyret sine vedtak og føresetnader?

Problemstilling 3: Vert selskapet drifta i samsvar med lov, vedtekter og aksjeeigaravtale?

Problemstilling 4: Korleis er økonomien i Aufera AS sett frå eit eigarperspektiv?

Eigarskapskontrollen viser etter revisjonen si vurdering at Austrheim kommune i liten grad har etablert eit formalisert system for å ivareta sine eigarinteresser i Aufera AS.

For perioden eigarskapskontrollen ser på føreligg det ikkje eigarskapsmelding, denne vart først vedteken i 2016. Det føreligg ikkje eigarskapsstrategi, rutinar for kommunikasjon og samhandling, eller rolle- og ansvarsskilddingar for dei ulike aktørane. Kontrollen viser fleire døme på at det er uklarheiter kring roller og ansvar.

Kontrollen viser også at den vedtekne styreinstruksen er mangelfull i høve til KS sine tilrådingar og at det er fleire punkt i eigarskapsmeldinga som ikkje er følgt opp i høve til selskapet. Dette gjeld mellom anna forventningar til styreleiar, kompetanse og

opplæring i styret, bruk av numerisk vara, teikning av styrevervforsikring og registrering av verv i styrevervregisteret.

Vi meiner eigarinteressene er utøvd i samsvar med føremålet med selskapet. Det føreligg etter vår vurdering ikkje tilstrekkeleg grunnlag for å vurdere og konkludere på korleis eigarinteressene vert utøvd i høve til politiske vedtak og føresetnader.

Vi meiner selskapet vert drifta i samsvar med vedtekter og aksjeeigaravtale. Det er ikkje funne vesentlege avvik frå lov som ikkje er følgd opp og utbetra etter Fedje kommune sin eigarskapskontroll i 2015.

Selskapet viser ikkje stabilt positivt resultat og likviditeten er lågare enn det som er tilrådd. Utviklinga i resultat i 2016 er positiv, men det er ei uheldig utvikling i likviditet. Vi vil rå til tett oppfølging av økonomien framover og både selskap og eigarkommunane bør vurdere tiltak for å stabilisere resultatet og skape meir føreseielege driftstilhøve. I periodar med endringar og ustabile tilhøve er aktiv oppfølging av eigarskapet særleg viktig.

I vedlegg 1 er det gitt ei samla oversikt over alle tilrådingar i rapporten. Oversikta er laga av omsyn til oppfølgingsarbeid i kommune og selskap og har som føremål å tydeleggjere og strukturere dei tilrådingane som er gjort.

1. Innleiing

1.1 Heimel

Etter kommuneloven¹ § 77 nr 5 skal kontrollutvalet «påse at det føres kontroll med forvaltningen av [kommunens] interesser i selskaper mm». I kontrollutvalsforskrifta² er det gjort greie for det nærare innhaldet i- og omfanget av oppgåvene til kontrollutvalet i samband med selskapskontrollar.

1.2 Bakgrunn, føremål og problemstillingar

Selskapskontrollen av Aufera AS er utført på bestilling frå kontrollutvalet i Austrheim kommune jf. sak 34/16.

Kontrollen har som hovudføremål å vurdere kommunen si oppfølging av eigarskapet i Aufera AS etter dei rammer som kommuneloven og kontrollutvalsforskrifta føreskriv og setje fokus på kommunen sitt system for oppfølging av eigarinteresser i kommunale selskap.

Kontrollutvalet i Austrheim kommune har vedtatt mandat for gjennomføring av prosjektet. Perioden kontrollen ser på er 2013- 2015. I bestillinga frå kontrollutvalet og vedtatt prosjektplan går fram at følgjande problemstillingar skal svarast på:

Problemstilling 1: I kva grad har Austrheim kommune etablert eit system for å ivareta sine eigarinteresser i Aufera AS

Problemstilling 2: Vert kommunen sine eigarinteresser utøvd i samsvar med føremålet med selskapet samt kommunestyret sine vedtak og føresetnader?

Problemstilling 3: Vert selskapet drifta i samsvar med lov, vedtekter og aksjeeigaravtale?

Problemstilling 4: Korleis er økonomien i Aufera AS sett frå eit eigarperspektiv?

Under arbeidet med selskapskontrollen vart det klart at Austrheim kommune ikkje hadde eigarskapsmelding for perioden selskapskontrollen såg på. Arbeidet med eigarskapsmelding starta opp i 2012, men vart av ulike årsakar ikkje sluttført før i 2016. For å auke nytteverdien av rapporten vil ein difor vurdere problemstilling nr 1 på bakgrunn av den no vedtekne eigarskapsmeldinga. Problemstilling 4 som omhandlar økonomien i selskapet vil også innehalde samanlikningstal for 2016 for å sikre eit oppdatert bilete av den økonomiske situasjonen i selskapet.

1.3 Avgrensing

Selskapskontrollen i Aufera AS er avgrensa til ein eigarskapskontroll. Dette inneber at ein fokuserer på kommunen si forvaltning av eigarinteresser og relasjonen mellom kommunen og selskapet. Det blir ikkje utført inngåande analyser av selskapet.

¹ Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25.09 1992 nr 107

² Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner av 15.06.2004 nr 905

Dersom det er ynskjeleg med nærare vurderingar av indre forhold i selskapet kan dette gjennomførast som forvaltningsrevisjon på eit seinare tidspunkt etter ei eventuell bestilling frå kontrollutvalet.

1.4 Metode

Selskapskontrollen er utført i samsvar med føresegna om gjennomføring av selskapskontroll i kommuneloven §§ 77 og 80 samt forskrift om kontrollutval §§ 13 og 14 og er i samsvar med NKRF sin rettleiar for selskapskontroll.

Førebels rapport vart sendt til Aufera AS og Revisor 14.11.17 med frist 8.12.17. Høyringsutkast vedlagt høyringssvar frå Aufera og Revisor vart sendt Austrheim kommune for høyringsuttale 2.1.2018 med frist 31.1.2018. Grunna manglande tilbakemelding vart denne fristen utvida til 7.2.2018 med melding om at det ved manglande tilbakemelding innan fristen ville bli lagt til grunn at kommunen ikkje ynskte å kome med høyringsuttale. Austrheim kommune har i sitt høyringssvar kommentert denne prosessen. Det har ikkje vore revisjonen sin intensjon å tillegge kommunen tolkingar. Det er frivillig for kommunen å kome med høyringssvar. Austrheim kommune har tidlegare vald å ikkje nytte denne moglegheita, og vår intensjon var å avklare dette. Vi beklagar om dette vart oppfatta negativt frå kommunen si side. Høyringssvara er lagt ved rapporten.

Rapporten byggjer på rekneskapsanalyse, intervju og innhenta informasjon frå selskapsadministrasjon, styre og eigarar. I tillegg har vi nytta opne kjelder t.d. Brønnøysundregisteret. For å få eit heilskapleg bilete er det henta inn informasjon frå både kommunen og selskapet. Det er gjennomført intervju med ordførar og rådmann. Generalforsamlingsrepresentantane har svara på spørsmål via e-post. Alle intervju er verifisert av intervjuobjekta. Vi har også avhalde møte med dagleg leiar og styreleiar.

Rapporten vil innehalde informasjon om selskap, styre og administrasjon med eit detaljnivå som går ut over rein informasjon om eigarstyringa. Informasjonen er tatt med for å kunne gje eit heilskapleg bilete, noko vi vurderer er av sentral verdi for å vurdere eigarstyringa av selskapet og korleis denne fungerer i praksis.

For å operasjonalisere problemstillingane nyttar ein vurderingskriterium. Omgrepet vurderingskriterium viser til dei krav og forventningar ein kan stille til den funksjon, aktivitet eller prosedyre som er gjenstand for selskapskontroll. Vurderingskriteria er såleis dei krava ein måler og vurderer kommunen og selskapet sin praksis mot.

I denne selskapskontrollen er vurderingskriteria utleia frå

- ❑ Lov om aksjeselskaper³ (aksjeloven)
- ❑ Lov om årsregnskap m.v.⁴ (rekneskapsloven)
- ❑ Lov om offentlige anskaffelser⁵

³ Lov om aksjeselskaper (asl) av 13.06.1997 nr 44

⁴ Lov om årsregnskap m.v.(rskl) av 17.07.1988 nr 56

⁵ Lov om offentlige anskaffelser (offanskl) av 16.07.1999 nr 69

- ❑ Aksjeeigaravtale mellom aksjeeigarane i Aufera AS⁶
- ❑ Vedtekter for AUFERA AS⁷
- ❑ KS Eierforum sine tilrådingar i «*Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*» 2014

Hovudfokus i rapporten vil vere på funn med forbettringspotensiale. Det inneber at det som i utgangspunktet er i orden, ikkje vil vere gjenstand for nærare omtale eller vurdering.

Det er vår samla vurdering at vald metode og kjelder i denne eigarskapskontrollen har gitt oss tilstrekkeleg grunnlag til å gjennomføre kontrollen i samsvar med dei problemstillingar kontrollutvalet har vedtatt.

⁶ Datert april 2012, erstattar inngått avtale datert mai 2005.

⁷ Sist endra i 2003, mindre endring i 2016

2. Kort om Aufera AS

2.1 Selskapsrettslege forhold

Aufera AS er ei vekst-bedrift organisert som aksjeselskap. Selskapet er eigd av dei tre nabokommunane Austrheim, Fedje og Radøy. Selskapet vart stifta 06.07.2005. Aksjeloven regulerer dei formelle forholda i selskapet, tilhøvet mellom selskap og eigarar, samt mellom dei ulike eigarane. Ved stiftinga av selskapet kan ein utforme stiftelsesdokument⁸ der eventuelle tillegg til- og presiseringar av aksjelovens føresegn går fram.

Ved stiftinga av selskapet var fordelinga mellom eigarkommunane som følger

Austrheim kommune: 37 % av aksjane, 2 styremedlem.

Fedje kommune: 16 % av aksjane, 1 styremedlem.

Radøy kommune: 47 % av aksjane, 2 styremedlem.

Det vart inngått ny aksjeeigaravtale mellom eigarane i april 2012. Denne erstatta avtalen frå stiftinga i 2005. Eigarprosenten er uendra etter den nye avtalen, men det er mellom anna endra kor mange VTA plassar kvar kommune har.

Det vart gjennomført kapitalforhøgning ved gjeldskonvertering i 2009. Denne er stadfesta av selskapet sin revisor. Dei formelle tilhøva kring denne blir ikkje vurdert då den i tid fell utanfor kontrollen.

2.2 Formål og drift

Etter selskapsvedtektene § 3 er føremålet med selskapet å «tilretteleggja arbeidsplassar for alle personar som har ei restarbeidsevne, uansett årsak til yrkeshemming. Personar busett i Austrheim, Fedje og Radøy kommunar kan få tilbod om tiltak»

Dagleg leiar i Aufera AS, Kari Smith, har vore tilsett i denne rolla frå selskapet vart stifta. Selskapet driv no all aktivitet med base på Manger. Tidlegare har ein hatt avdelingar også på Austrheim og Fedje.

Selskapet har sidan stiftinga i 2005 utvida talet VTA plassar og også etablert andre typar plassar. I 2013 hadde selskapet 15 VTA plassar, 5 APS plassar, 5 elevar frå vidaregåande skular, ein kommunal plass og tre språkpraksisplassar. I 2015 mista selskapet APS-plassane grunna endra krav frå NAV til verksemder som skal ha slikt tilbod. Dette medførte store endringar med oppseiing av tilsette og nedlegging av kjøkkenavdelinga. Samstundes med denne endringa var næringslivet i regionen i ein vanskeleg periode, noko som i følgje Aufera AS sin årsrapport⁹ påverka oppdragsmengda.

⁸ Asl §§ 2-1 til 2-4

⁹ Årsrapport Aufera 2015, side 3

Økonomien i selskapet har, mellom anna grunna dei forholda som vart nemnd over med endring i driftsføresetnadar og marknadskonjunkturar, variert ein del i perioden selskapskontrollen ser på. Den økonomiske situasjonen i selskapet blir nærare gjort greie for og vurdert under problemstilling nr 4, punkt 6 i rapporten.

3. Problemstilling 1: I kva grad har Austrheim kommune etablert eit system for å ivareta sine eigarinteresser i Aufera AS

3.1 Vurderingskriterier

Offentlege aksjeselskap er omfatta av ei rekkje lovar. Mellom anna legg aksjeloven dei juridiske rammene for selskap, styre og generalforsamling, medan regnskapsloven legg juridiske rammer for økonomisk rapportering gjennom årsrekneskap. I problemstilling 3 vil det bli sett nærare på selskapet og gjeldande regelverk.

Så lenge ein er innanfor dei juridiske rammene har ein stor fridom knytt til drift, og det er opp til selskapet og eigarkommunane gjennom eigarstyring å leggje til rette for- og drifte selskapet på ein god måte i samsvar med eigarane sine interesser.

Frå statleg hald har det vore auka fokus på utøving av kommunalt eigarskap og viktigheita av at kommunane tek eigaransvaret på alvor. KS Eierforum er eit av organa som arbeider med kommunalt eigarskap. Dei har mellom anna utarbeidd 19 tilrådingar for korleis kommunar kan etablere og organisere system for eigarstyring og oppfølging av kommunale eigarinteresser. Tilrådingane er kvalifiserte råd tilpassa kommunale tilhøve, og er eit eigna verktøy for å leggje til rette for god kommunal eigarstyring. I følgje eigarskapsmeldinga dannar KS sine tilrådingar, saman med gjeldande lovverk og etablerte rutinar og ordningar i kommunen, dei prinsipp, reglar og rutinar som i hovudsak skal leggjast til grunn for Austrheim kommune sin eigarskapspolitikk¹⁰.

KS har eit sterkt fokus på kommunikasjon i sine tilrådingar. God kommunikasjon er rekna som ein føresetnad for å følgje opp eigarinteresser og utøve eigarstyring. Kommunikasjonskanalar og kommunikasjonsrutinar bør føreliggje både mellom selskap og eigar og mellom eigarrepresentantar og kommunestyre.

Kommunen vel representantar som skal utøve kommunen sitt eigarskap gjennom generalforsamlinga. I tillegg har kommunen ei rolle i forhold til val av styremedlemmar ved at valnemnda som kjem med innstilling til generalforsamlinga består av representantar frå eigarkommunane. Styreverv i aksjeselskap er eit personleg verv, og ein representerer verken parti, kommune eller andre

¹⁰ Eigarskapsmelding for Austrheim kommune, vedteke i kommunestyret 14.04.16 på side 4

interessentar¹¹. Eigarstyringa i kommunale aksjeselskap skal skje gjennom kommunen sine eigarrepresentantar i generalforsamlinga og ikkje i styra.

KS skriv i sine tilrådingar at «For selskapsformene AS og IKS bør det for å sikre engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet, etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyre og eierorgan som forankres i eierskapsmeldingen»¹². Kommunestyret kan gje instruks til sine eigarrepresentantar om korleis eigarskapet skal utøvast. Dersom det er sakar kommunen som eigar har interesse av utfallet i bør dette drøftast politisk og danne grunnlag for ein slik instruks.

KS presenterer ulike verktøy som kan bidra til god eigarstyring. Eigarskapsmelding er eit slikt verktøy¹³. Ei eigarskapsmelding er eit overordna politisk styringsdokument, som kan gje selskapa overordna styringssignal og sikre tilfredsstillande samhandling og kommunikasjon mellom eigar og selskap. Ei eigarskapsmelding bør mellom anna innehalde ei oversikt over kommunen si verksemd som er lagt til selskap, prinsipp for eigarstyring samt føremålsdiskusjon og selskapsstrategi.

I den siste versjonen av KS sine tilrådingar er dette noko endra og det er no tilrådd at eigarskapsmeldinga inneheld minimum følgjande hovudpunkt¹⁴

- Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid
- Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
- Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene
- Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene
- Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

Om styringsdokument skriv dei vidare at selskapsvedtektene hovudsakleg regulerer forholdet mellom eigarane og mellom eigarane og selskapet. Og at «for å underbygge vedtektene (...) og regulere styringen kan det være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Disse er ikke lovfestet, men er ment å sikre bevisst eierstyring og å tilstrebe åpenhet og gjennomsiktighet i kommunal tjenesteproduksjon når den er organisert i selskaper. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter»¹⁵ KS tilrår at styringsdokumenta og avtalane som regulerer styringa av selskapet bør reviderast jamleg.

¹¹ KS anbefalinger, revidert 2014, nr 9

¹² KS anbefalinger, revidert 2014 nr 7

¹³ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 2

¹⁴ KS anbefalinger, siste utgåve, nr 4

¹⁵ KS anbefalinger, siste utgåve nr 5

KS skriv i si tilråding nr 7 at "Det er sentralt at det opprettes en forutsigbar og klar kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyret i forkant av generalforsamlingen". Dersom kommunestyret skal ha moglegheit til å påverke utviklinga i selskapet gjennom sine representantar i generalforsamlinga, er det avgjerande at politisk hald blir orientert om innkalling til generalforsamlinga i rimeleg tid før generalforsamlinga, slik at det er mogleg å ta stilling til saker og formidle styringssignal til eigarrepresentanten. På same måte er det naturleg at politisk hald vert orientert om utfallet av generalforsamlinga i etterkant av denne.

KS tilrår¹⁶ også bruk av uformelle eigarmøter utanfor generalforsamlinga. Eit eigarmøte er forstått som ein uformell arena, der selskapet får høve til å møte med politisk nivå i kommunen.

I tillegg til kommunikasjon vektlegg tilrådingane frå KS betydinga av å sikre kompetanse hjå eigarrepresentantar, folkevalde og i styret.

KS tilrår¹⁷ at kommunen som ein del av den obligatoriske folkevaldopplæringa, tilbyr og gjennomfører kompetansehevingstiltak knytt til eigarstyring. Kurs eller eigarskapsseminar for alle folkevalde bør gjennomførast som ein del av folkevaldopplæringa i løpet av dei første 6 månadane og etter 2 år. Dette er grunngjeve med at det er «viktig at de folkevalgte får innsikt i ulike roller man har som folkevalgt og styremedlem og representantskapsmedlem. De folkevalgte må ha en bevissthet om roller, styringslinjer og ansvarsfordeling¹⁸.»

Det er eigar sitt ansvar å syte for at styret har naudsynt kompetanse. For å sikre dette tilrår¹⁹ dei mellom anna at ein som ein del av styrets rammer vedtar at styret skal

- *Fastsette styreinstruks og instruks for den daglige ledelsen med særlig vekt på klar intern ansvars- og oppgavefordeling*
- *Foreta en egevaluering hvert år både når det gjelder kompetanse og arbeid.*
- *Gis jevnlig mulighet til ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.*
- *Gjennomføre egne styreseminarer hvor fokus går på roller, ansvar og oppgaver*
- *Fastsette en årlig plan herunder halvårlig møteplan for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.*
- *Gi en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.*

Styret er eit kollegialt organ som samla må inneha kunnskap om ei rekkje områder. Val av styremedlem bør difor skje på bakgrunn av ei heilskapleg vurdering av selskapet sine behov for styrekompetanse. For å sikre god samansetnad av styret tilrår KS at ein opprettar valnemnd som leverer ei grunngjeven innstilling til eigarorganet.

¹⁶ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 8

¹⁷ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 1

¹⁸ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 1

¹⁹ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 11

KS har i tilråding nr 9 presisert kva samla kompetanse og eigenskapar eit styre bør ha. Det bør vere både generalist- og fagspesifikk kompetanse med ein samansetnad som er tilpassa selskapet sitt føremål og behov. Ein bør også sikre at styret gir tilbod om opplæring dersom det er behov for det.

Styremedlem i dei kommunalt eigde selskapa bør også ha eigna personlege eigenskapar som utfyller kvarandre til selskapets beste.²⁰

KS²¹ tilrår at Ordførar og rådmann ikkje sit i styret. Ved spørsmål om val av folkevalde eller tilsette i kommunen til styrerepresentantar tilrår KS at ein vurderer behovet for kompetansen mot habilitet og kor ofte det vil bli eit problem.

Med grunnlag i dette har vi sett opp følgjande vurderingskriterier

- ❑ Austrheim kommune bør utarbeide og årleg revidere eigarskapsmelding.
- ❑ Det bør vere etablert kommunikasjonskanalar og kommunikasjonsrutinar som sikrar moglegheita til å utøve eigarstyring i selskapet.
- ❑ Austrheim kommune bør forsikre seg om at styremedlem og relevante folkevalde har tilfredsstillande kompetanse i forhold til roller og ansvar, m.a. gjennom tydelege rolle- og ansvarsskildringar samt ved å tilby relevante kompetansehevingstiltak
- ❑ Det bør utarbeidast styreinstrus med rammer og rutinar for styret sitt arbeid som sikrar tilstrekkeleg kompetanse og kompetanseutvikling.
- ❑ Styrerepresentantar bør rekrutterast ved bruk av valnemnd, der nominasjonen vert grunngjeve med utgangspunkt i selskapets behov, og det vert tatt omsyn til habilitetskonfliktar og potensielle dobbelrollar

²⁰ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 9

²¹ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 14

3.2 Data

3.2.1 Eigarskapsmelding

For perioden 2013-2015 føreligg det ikkje eigarskapsmelding for Austrheim kommune. Eigarskapsmelding er utarbeidd i perioden 2012-2016 og vedtatt av kommunestyret i april 2016.

Eigarskapsmeldinga er tredelt der første del inneheld prinsipp for eigarstyring basert på KS sine tilrådingar. Del to gjev eit oversyn over selskap kommunen har eigarinteresser i og del tre gjev eit oversyn over kommunale eigedomar.

Eigarskapsmeldinga inneheld ikkje informasjon om juridisk styringsgrunnlag knytt til dei ulike selskapsformene eller styringsdokument slik som er tilrådd i dei siste tilrådingane frå KS²².

Eigarskapsmeldinga inneheld også lite om formålsdiskusjon og selskapsstrategi knytt til dei ulike selskapa.

KS skriv i si tredje tilråding at «En grunnleggende forutsetning for en strategisk drift av selskapene er en klar og presis eierstrategi for selskapene hvor eiers forventninger til selskapet formuleres. Dette vil også være en forutsetning for den etterfølgende selskapskontroll (...). Det er anbefalt at eier klargjør sine forventninger til styret og selskapet gjennom eierstrategien»

Kommunen var med og utarbeida strategien for selskapet ved stiftinga. Ordførar opplyser i intervju at det ikkje har vore handsama nokon politisk strategi ut over dette men at det truleg vil verte politisk drøfta dersom selskapet kjem med framlegg om store endringar i drifta, og i den samanheng er det naturleg at også føremålet med selskapet vert tatt opp.

I eigarskapsmeldinga har kommunen tatt inn KS si tilråding²³ om at denne bør gjennomgåast og reviderast årleg i kommunestyret. I kommunen sin kommentar til tilrådinga²⁴ står det «Eigarskapsmeldinga skal evaluerast av kommunestyret». Kommentaren inneheld ikkje noko om tidsintervall for slik evaluering. Rådmann og ordførar opplyser i intervju at det er naturleg at dette vert gjort, men har ikkje ei felles vurdering av kor ofte dette bør gjerast.

²² KS anbefalinger, siste versjon, nr 4.

²³ KS anbefalinger nr 2

²⁴ Eigarskapsmelding, punkt 3 nr 2.

3.2.2 Kommunikasjonskanalar og kommunikasjonsrutinar som sikrar moglegheita til å utøve eigarstyring

I instruks til styret vedtatt i 2016 punkt 4.4 står følgjande om rapportering til eigarkommunane. «Styret er ansvarleg for at selskapet utarbeider ei årleg melding om selskapet og verksemda. Dagleg leiar og styreleiar har ansvar for at det vert kalla inn til eigarmøte annakvart år. Formannskap/kommunestyre vert informert minst ein gong i kommunestyreperioden»

Det er ikkje etablert noko fast rutine for kommunikasjon mellom eigar og selskap ut over dette.

Kommunen får tilsendt innkalling til generalforsamling, årsrekneskap med årsmelding samt ein fylldigare årsrapport. Innkalling til generalforsamling i Aufera AS vert sendt til generalforsamlingsrepresentantar og ordførar.

I eigarskapsmeldinga skriv kommunen at «årsrekneskap, årsrapportar, strategidokument og liknande vert lagt fram for politisk handsaming i forkant av eigarmøte. Vi har ikkje funne at rekneskap, årsmelding eller årsrapport for åra 2013-2015 på sakslistene til formannskap eller kommunestyre²⁵. Vi finn heller ikkje dokumenta ved søk etter Aufera AS i kommunen sin postjournal. Ordførar opplyser i intervju at desse er lagt fram som meldingssak for politisk nivå. Eigarmøte med gjennomgang av økonomi og drift av selskapet vart halde sist i 2016.

Dagleg leiar har tidlegare vore og orientert om selskapet i formannskap eller kommunestyre. Ordførar er usikker på om dagleg leiar har vore og orientert etter valet i 2015.

På spørsmål om rutinar for rapportering til eigarane opplyser generalforsamlingsrepresentantane at dette skjer gjennom årsmelding og dels gjennom kommunen sine styrerepresentantar. Ingen av representantane viser til å sjølv ha ei rolle i kommunikasjon med eigarar.

Eventuelle sakar frå selskapet som skal handsamast av politisk nivå vert sende til rådmannen som gjer saksførebuing og legg desse fram for kommunestyret. Så vidt vi kan sjå av tilsendt dokumentasjon har dette i løpet av perioden selskapskontrollen ser på kun skjedd i samband med løyvinga om ekstra tilskot i 2013. Det er opplyst å ha vore få sakar for politisk handsaming i perioden selskapskontrollen ser på.

²⁵ Sakskarta for perioden mellom rekneskapet er avlagt og generalforsamlinga er undersøkt.

3.2.3 Opplæring og kompetanse hjå folkevalde, generalforsamlingsrepresentantar og styremedlem om roller og ansvar

Kommunen skriv i eigarskapsmeldinga²⁶ at «Austrheim kommune vil organisera ei systematisk opplæring av folkevalde knytt til eigarstyring»

Generalforsamlingsrepresentantane opplyser at utøving av kommunalt eigarskap var eitt av tema som vart gjennomgått på folkevaldopplæringa tidleg i kommunestyreperioden. Alle medlem av kommunestyret deltek på denne. KS tilrår at ein gjev ytterlegare opplæring etter to år. I følgje orientering til Formannskapet sak 047/17 har kommunen følgd opp med ytterlegare opplæring i 2017. Revisjonen har ikkje undersøkt kva som var tema på denne opplæringa.

KS skriv i sine tilrådingar at «Mange nye styremedlemmer er usikre på styrerollen. Eier har et betydelig ansvar for å gi informasjon om dette»²⁷

Kommunen opplyser at dei ikkje har særskilt opplæring av styrerepresentantar eller eigarrepresentantar, men at førespurnad om å få delta på relevante kurs i hovudsak vert innvilga av kommunen.

Det er ikkje utarbeidd særskilte rolle- og ansvarsskilddingar for dei ulike aktørane. Kommunen skriv i eigarskapsmeldinga²⁸ at "styremedlemer bør ikkje påta seg særskilte oppgåver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet". Dette er i samsvar med KS sine tilrådingar²⁹. Selskapet skriv i si årsmelding for 2015 at dei mellom anna har nytta ein leverandør til å sjå på ny strategi for selskapet og utarbeide ein rapport. Styremedlem i Aufera AS var på tidspunktet tilsett hjå og kontaktperson for den aktuelle leverandøren. Vedkomande melde seg inhabil ved handsaminga av saka³⁰. Seinare styrereferat viser at vedkomande har orientert på vegne av leverandøren³¹. Grunna vag formulering i eigarskapsmeldinga har vi ikkje vurdert om dette er i samsvar med dei forventningar Austrheim kommune har formulert til styremedlemmane sine rollar.

Austrheim kommune har kommentert avsnittet over i si høyringsuttale. Kommunen ynskjer at dette utgår frå endeleg rapport. Revisjonen har vald å ikkje ta avsnittet ut frå endeleg rapport, då vi meiner det er viktig å påpeike situasjonar der det kan vere avvik mellom eigarskapsmelding og praksis. Vi vil oppmode kommunen til å vurdere om det er behov for å presisere formuleringa i eigarskapsmeldinga nærare, eventuelt gjennom ei rolle- og ansvarsskilddring.

²⁶ Del 1, nr 1, s 4

²⁷ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 9

²⁸ Del 1 nr 16

²⁹ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 16

³⁰ Styrereferat sak 17/15

³¹ Styrereferat sak 27/15

I eigarskapsmeldinga³² skriv kommunen at «valnemnda i Austrheim kommune skal som hovudregel innstilla Austrheim kommune sine representantar i selskapsstyra». Og gjev dermed uttrykk for eit syn på styremedlemmane som ein representant for kommunen. Synet på styremedlemmar som tilhøyrande kommunane har til ein viss grad forankring i aksjeeigaravtalen der ein fordeler plassane i styret mellom kommunane med to medlemmar til Austrheim. I undersøking sendt ut til generalforsamlingsrepresentantane gjev ein av kommunen sine representantar uttrykk for uklarheiter kring roller ved å peike på kommunen sine medlemmar i styret som ei linje for rapportering frå selskapet til eigarane. Dette kan tyde på at det er usikkerhet kring roller og ansvar på fleire nivå.

Austrheim kommune har kommentert avsnittet over i si høyringsuttale. Kommunen er usamd i revisjonen si tolking av formuleringa og skriv at

«Utsagnet kan derimot tolkast som eit uttrykk for at i Austrheim er det politisk nivå som skal kome med innspel til kven som skal vere representantar i interkommunale styre, dette er ikkje ei oppgåve som ligg til rådmann. Ei slik tolking gjev meir eit inntrykk av ein eigar som vil vere offensiv og aktiv.»

Revisjonen har lagt til grunn at kommunen med omgrepet «selskapsstyra» meiner styret i selskapa og ikkje eigarorgana generalforsamling (AS) eller representantskap (IKS). Revisjonen ynskjer å presisere at innstilling til val av styremedlemmar i aksjeselskap er ei oppgåve som er lagt til selskapet si valnemnd og at styremedlemmar blir vedtatt av generalforsamlinga.

3.2.4 Rammer og rutinar for styret sitt arbeid og kompetanse

I perioden selskapskontrollen ser på har det ikkje vore instruks for dagleg leiar eller styre. Etter eigarskapskontrollen av Fedje kommune i 2015 har ein arbeidd med dette og instruks for styret vart vedteken på generalforsamlinga i 2016. Instruks for dagleg leiar var framleis under utarbeiding siste styremøte før generalforsamlinga i 2016.

KS legg i si tilråding nr 11 ansvaret for å sikre at styret har nødvendig kompetanse for å nå selskapets mål til eigarane. For å sikre dette tilrår dei at ein del rutinar blir etablert som ein del av rammene til styret.

- Fastsette styreinstruks og instruks for den daglege ledelsen med særlig vekt på klar intern ansvars- og oppgavefordeling
- Foreta en egenevaluering hvert år både når det gjelder kompetanse og arbeid.
- Gis jevnlig mulighet til ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomføre egne styreseminarer hvor fokus går på roller, ansvar og oppgaver
- Fastsette en årlig plan herunder halvårlig møteplan for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.

³² Eigarskapsmelding del 1 nr 10

- Gi en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

Styreinstruksen inneheld ei klargjering av oppgåvene til generalforsamling, styre og dagleg leiar i del 3, medan styret sine oppgåver, kompetanse samansetnad, rettar og plikter er nærare gjort greie for under punkt 4 og 5 i instruksen.

Etter punkt 4.1.3 skal styret evaluere eige arbeid og arbeidsform. Det står ikkje i instruksen at styret skal gjennomføre eigenevaluering av kompetanse.

Instruksen inneheld ikkje forventningar om ekstern styreopplæring eller opplæring av nye medlemmar om ansvar, oppgåver og rollefordeling. Gjennomføring av styreseminar med fokus på roller ansvar og oppgåver er ikkje tatt inn i instruksen.

I instruksen punkt 5.3 blir det slått fast at det skal utarbeidast møteplan for eitt år om gangen med minimum 6 møter i året og ekstraordinære møter ved behov. Etter punkt 4.3 skal styret utarbeide ein årleg arbeidsplan med oversikt over hovudoppgåver og møtetidspunkt. Det er ikkje tatt inn at møteplanen skal ha vekt på mål, strategi og gjennomføring slik KS tilrår.

Etter punkt 4.4 er styret ansvarleg for at selskapet utarbeider ei årleg melding om selskapet og verksemda.

I eigarskapsmeldinga viser Austrheim til KS si tilråding og skriv mellom anna «Styreleiar har eit særleg ansvar for å sikra at styrearbeidet fungerer godt og at styret har nødvendige rutinar for sitt arbeid i høve selskapet si verksemd og storleik. Styreleiar er ansvarleg for at den samla kompetansen i styret vert effektivt nytta, og at kompetansen blant styremedlemmane vert utvikla jf. KS eigarforum sine tilrådingar. Som ein generell regel skal alle styremedlemmane ha høve til opplæring i styrearbeid».

Det ansvaret som Austrheim kommune i sitatet over plasserer på styreleiar har innhaldsmessige likskapar med rutinane som KS tilrår at blir etablert som ein del av styret sine rammer. KS har ikkje i sine anbefalingar særskilt peikt på styreleiar.

Dei klare forventningane kommunen i eigarskapsmeldinga har til styreleiar er ikkje tatt inn i instruksen til styret. Det går fram av referatet frå generalforsamlinga i Aufera AS at framlegg til instruks var sendt ut på førehand. Vi finn ikkje i sakslistene til formannskap og kommunestyre at framlegget til instruks er drøfta politisk. Referatet frå generalforsamlinga i Aufera AS viser også at det ikkje er kome innspel på dette punktet. Vi er ikkje gjort kjent med at forventningane kommunen gjev uttrykk for i eigarskapsmeldinga på annan måte er kommunisert til styreleiar, styre eller selskapet for øvrig.

3.2.5 Styre – rekruttering og nominasjon. av representantar.

Det er oppretta valnemnd for selskapet. Valnemnda kjem med innstilling til generalforsamlinga om val av styre. Valnemnda har i perioden selskapskontrollen ser

på bestått av rådmennene i eigarkommunane. På generalforsamlinga i 2016 vart det vedteke å endre valnemnda til å bestå av ordførarane i eigarkommunane.

Kommunen skriv i eigarskapsmeldinga³³ at "samansetninga av styre bør gjerast ut i frå at styret er eit kollegialt organ og bør veljast ut i frå formelle krav til kompetanse og styret sin eigenart" og vidare at "valkomiteen si tilråding bør grunngjevast". Dette er i samsvar med KS sine tilrådingar.

Rådmannen opplyser at ved val av styremedlemmar har medlemmane kome med forslag til kandidatar til valnemnda. Valnemnda har så samordna forslaga og avgjort framlegget til generalforsamlinga. Leiaren for valnemnda det aktuelle året har i oppgåve å utarbeide framlegget til generalforsamlinga og eventuelt delta på møtet.

I arbeidet med å finne kandidatar har valnemnda dei siste åra fokusert på å finne kandidatar med erfaring frå styrearbeid og næringsdrift samt med etablerte nettverk som kan vere av nytte for selskapet.

Det er ikkje opplyst å føreliggje ei skriftleg heilskapleg vurdering av styret sitt generalist- og fagspesifikke kompetansebehov som ligg til grunn for valnemnda sitt arbeid. Ved nominasjon av styremedlemmar bør ein også ha fokus på dei ulike medlemmane sine personlege bidrag i form av spesifikke eigenskapar³⁴. Dersom ein vurderer nominasjon av folkevalde eller tilsette i kommunen som styremedlemmar bør det gjerast ei vurdering av kor ofte vedkomande eventuelt vil bli inhabil.

Tidlegare var det vanleg at sentrale administrative tilsette var styrerepresentantar i selskapet. Rådmannen opplyser at grunna endra habilitetskrav har ikkje lenger administrativt tilsette i kommunen verv i styret.

KS tilrår³⁵ at valnemnda har dialog med styreleiar før forslag blir fremja. Valnemnda har ikkje hatt dialog med dagleg leiar eller styreleiar i selskapet kring eventuelle kompetansebehov i styret.

KS tilrår³⁶ at ein nyttar ordninga med numerisk vara for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret. Kommunen skriv i eigarskapsmeldinga³⁷ at dei "som hovudregel [vil gå] inn for ei ordning med numerisk vara til styre". Generalforsamlinga i Aufera AS sine vedtak for perioden viser bruk av numerisk vara frå kvar kommune, men ikkje for styret som heilskap. Etter vår vurdering er ikkje dette i samsvar med KS si tilråding om bruk av numerisk vara for å sikre kontinuitet og kompetanse.

³³ Del 1 nr 10

³⁴ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 9

³⁵ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 10

³⁶ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 13

³⁷ Eigarskapsmelding del 1 nr 13

3.3 Vurdering

Det føreligg ikkje rutine for jamleg utarbeiding og revidering av eigarskapsmelding, og det er heller ikkje utarbeidd selskapsspesifikk eigarstrategi for å formalisere eigarstyringa av selskapet. Vi vurderer det som uheldig at dette ikkje føreligg i Austrheim kommune.

Rutinar for kommunikasjon mellom selskap og eigar er i hovudsak knytt til formell rapportering i samband med generalforsamlinga. Austrheim kommune har ikkje utarbeidd skriftlege rutinar for korleis ein skal følgje opp selskapet eller uttrykt forventningar om kva sakar som skal rapporterast til kommunestyret. Dette gjer at rapportering i stor grad vert styrt av skjønne hjå dei ulike partane. Vi vil difor tilrå at Austrheim kommune vurderer å etablere skriftlege rutinar for kommunikasjon mellom kommunalt eigde selskap, eigarrepresentantar og kommunestyre.

Kommunen har ikkje særskilt opplæring av styrerepresentantar eller eigarrepresentantar ut over det som fylgjer av folkevaldopplæringa. Kommunen gjev klart uttrykk i eigarskapsmeldinga for at styret skal syte for at styremedlemmar får opplæring i styrearbeid, men dette er ikkje tatt inn i instruksjonen til styret. Vi er heller ikkje kjent med at dette er kommunisert på annan måte.

Det er etter vår vurdering uheldig at ein ikkje har rutinar for å sikre opplæring av styrerepresentantar og eigarrepresentantar. Det føreligg heller ikkje ansvars- og rolleskildring for dei ulike aktørane slik KS tilrår. Eigarskapskontrollen har avdekket situasjonar der det kan ha vore konflikt mellom kommunen sine forventningar til styremedlemmar og styremedlemmane si handheving av rolla. Dette viser at det kan vere nyttig å nærare avklare og definere kva roller kommunen som eigar meiner styremedlemmar kan ha gjennom ei rolle- og ansvarsskildring.

Vi har i arbeidet med rapporten sett fleire indikasjonar på at det også i kommunen kan vere uklart kva som er styrerepresentantane si rolle. Dette kjem mellom anna til uttrykk ved ordninga om numerisk vara per eigarkommune og formuleringa i eigarskapsmeldinga³⁸ der skriv kommunen at «valnemnda i Austrheim kommune skal som hovudregel innstilla Austrheim kommune sine representantar i selskapsstyra». Også ein av kommunen sine eigarrepresentantar gjev uttrykk for uklarheiter kring roller ved å peike på at kommunen sine medlemmar i styret som ei linje for rapportering frå selskapet til eigarane.

Eit syn på styremedlemmar som representantar for kommunen er etter vår vurdering ikkje i samsvar med prinsippet om styreverv som personlig uavhengig verv³⁹ og viser behovet for fokus på roller, ansvar og oppgåver hjå dei ulike aktørane. Vi vil rå til at det både blir auka fokus på opplæring om temaet samt at det blir utarbeidd ansvars- og rolleskildringar for dei ulike aktørane. Desse kan eventuelt inngå som ein del av eigarskapsmeldinga til kommunen.

³⁸ Eigarskapsmelding del 1 nr 10

³⁹ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 9

Det er vedtatt instruks for styret i 2016. Denne er etter vår vurdering mangelfull i høve til KS sine tilrådingar og inneheld mellom anna ikkje krav til eigenevaluering av kompetanse eller forventningar om ekstern styreopplæring og opplæring av nye medlemmar.

Vi finn at det er avvik mellom standpunkt kommunen tar i eigarskapsmeldinga og praksis på fleire punkt. Vi finn mellom anna ikkje at dei forventningar kommunen gjennom eigarskapsmeldinga gjev uttrykk for å ha til styreleiar og styre er vidareført gjennom instruksar og styringsdokument til selskapet. Dette er særleg synleg når det gjeld kommunen sine forventningar til opplæring og kompetanseutvikling i styra. Her viser kommunen i eigarskapsmeldinga⁴⁰ til at alle styremedlemmar som ein generell regel skal ha høve til opplæring i styrearbeid. I instruksen til styret er ikkje opplæring nemnd.

Vi vurderer det som uheldig at kommunen sine forventningar ikkje er følgt opp. Styreinstruksen er vedteken kort tid etter eigarskapsmeldinga og det er ikkje samsvar mellom desse dokumenta på det aktuelle punktet. Referatet frå generalforsamlinga i Aufera AS viser også at det ikkje er kome innspel på dette punktet.

Vi vurderer det som positivt at valnemnda har vurdert revisjonen sine tilrådingar om styresamansetnad i førre eigarskapskontroll av Aufera AS.⁴¹ Dette har auka styret sin samla breidde i kompetanse, og redusert risikoen for rollekonfliktar. Endringa kan medføre auka behov for- og krav til kommunikasjonsrutinar mellom selskap og eigar og det er etter vår vurdering viktig at kommunen fylgjer opp dette for å sikre at ein også framover får tilstrekkeleg informasjon om selskapet.

På generalforsamlinga i 2016 vart valnemnda i selskapet endra frå rådmenn i eigarkommunane til ordførarane i eigarkommunane. Det er viktig at arbeidet med å sikre eit bredt samansett styre med kompetanse og eigenskapar tilpassa selskapet sitt behov heldt fram. Det vil etter vår vurdering vere positivt om eigarkommunane gjer ei skriftleg heilskapleg vurdering av selskapet sine behov, eventuelt med innspel frå styreleiar slik KS tilrår, som kan ligge til grunn for valnemnda sitt arbeid og danne eit utgangspunkt for deira grunngjevne tilrådingar i framtida.

Valnemnda bør vurdere å endre til bruk av numerisk vara for styret som heilskap for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret. Første vara bør også inviterast til styremøta⁴².

⁴⁰ Eigarskapsmelding del 1 nr 11

⁴¹ Fedje Kommune, 29.09.2015

⁴² KS anbefalinger, revidert 2014 nr 13

4. Problemstilling 2: Vert kommunen sine eigarinteresser utøvd i samsvar med føremålet med selskapet, samt kommunestyret sine vedtak og føresetnader

4.1 Vurderingskriterier

Aufera AS er oppretta for å dekkje eit behov for eigarkommunane og har som føremål⁴³ å «tilretteleggja arbeidsplassar for alle personar som har ei restarbeidsevne, uansett årsak til yrkeshemming. Personar busett i Austrheim, Fedje og Radøy kommunar kan få tilbod om tiltak».

Over tid vil tilhøva endre seg og det kan vere manglande samsvar mellom føremål og aktivitet. Dette kan vere i form av endra etterspurnad, endring i marknadstilhøve eller anna. KS tilrår⁴⁴ difor at ein med jamlege mellomrom vurderer føremålet i vedtektene for å sjå om det er behov for endringar.

Med grunnlag i dette har vi sett opp følgjande vurderingskriterier

- ❑ Austrheim kommune sine eigarinteresser bør verte utøvd i samsvar med føremålet i selskapet
- ❑ Austrheim kommune bør ha ei medviten halding til føremålet med selskapet og jamleg vurdere om det er behov for endringar
- ❑ Austrheim kommune sine eigarinteresser bør verte utøvd i samsvar med politiske vedtak og føresetnader

4.2 Data

4.2.1 Føremålet med selskapet og utøving av eigarinteresser i samsvar med dette

Føremålet med selskapet er å tilby tilrettelagte arbeidsplassar for personar med restarbeidsevne busett i eigarkommunane. Vi er ikkje gjort kjent med at føremålet har vore gjenstand for diskusjon i perioden.

Aufera AS hadde i 2013 tilsegn på 15 VTA plassar og 5 APS plassar i tillegg til ein rein kommunal plass, tre elevar frå VGS med arbeidsutprøving samt tre språkplassar.

I 2015, på slutten av perioden selskapskontrollen ser på, mista selskapet APS plassane grunna endra krav frå NAV til verksemder som skal ha slikt tilbod. Dette medførte store endringar med oppseiing av tilsette og nedlegging av kjøkkenavdelinga. Samstundes som denne endringa var næringa i regionen i ein vanskeleg periode, noko som i følgje Aufera AS sin årsrapport for 2015 påverka

⁴³ Vedtekter for Aufera AS § 3.

⁴⁴ KS anbefalinger, revidert 2014 nr 3

oppdragsmengda. Siste halvdel av 2015 reduserte selskapet difor talet på plassar dei tilbyr til 15 VTA, 2 språkpraksisplassar og 3 elevar frå VGS med arbeidsplassar.

I 2013 hadde selskapet avdelingar i alle eigarkommunane. På Fedje dreiv selskapet kantine på Hjartebanken ein dag i veka samt produserte møtemat og bakverk for sal. På Austrheim dreiv selskapet kantina på kommunehuset fire dagar i veka. I tillegg stod avdelinga for møtemat og produserte bakverk for sal.

Sidan februar 2014 har all aktivitet i selskapet vore lokalisert på Radøy, og dei tilsette ved avdelingane på Austrheim og Fedje har fått tilbod om arbeid der. I samband med endringa er det sett opp buss som skyssar tilsette til og frå Radøy.

Austrheim kommune gjev uttrykk for at dei saknar det lokale tilbodet, men at ein har forståing for den situasjonen som er i selskapet.

Ordførar opplyser at politisk nivå verkar vere nøgd med drifta i selskapet og den informasjonen ein får. Kommunen har tidlegare vurdert om ein skulle samle tilbodet i Aufera AS og det kommunale arbeidssenteret, men har kome til at det rett å framleis skilje dei to tenestene då dei yter tilbod til ulike grupper. Ut over dette har det vore lite politiske drøftingar om selskapet.

Rådmannen er i all hovudsak nøgd med Aufera AS og drifta av selskapet og meiner dei utfyller dei tenestene som kommunen skal dekkje på ein god måte.

4.2.2 Utøving av eigarinteresser i samsvar med politiske vedtak og føresetnadar

Det er få politiske vedtak i Austrheim med verknad for Aufera AS. Tilsendt dokumentasjon frå kommunen viser at det kun har vore eitt vedtak i perioden selskapskontrollen ser på. Dette vedtaket er frå 2013 og gjeld tilleggsløyving⁴⁵.

Ordførar opplyser i intervju at ein har drøfta og informert om Aufera AS som meldingssakar i perioden.

Generalforsamlingsrepresentantane opplyser at ut over det som fylgjer av kommunestyrevedtaka ligg det ikkje retningslinjer, rammer eller andre fullmakter til grunn for deira rolleutøving.

Det føreligg såleis lite grunnlag for å uttale seg kring korleis eigarinteressene vert utført i høve til politiske vedtak og føresetnadar.

4.3 Vurdering

Selskapet verkar å gje eit tilbod i samsvar med kommunen sine behov, og både rådmann og ordførar gjev i intervju uttrykk for å vere nøgd med selskapet og tilbodet det yter, sjølv om tilbodet på Austrheim er sakna.

⁴⁵ KS 156/13

Vi har grunna få politiske sakar ikkje grunnlag for å vurdere og konkludere på korleis eigarinteressene vert utført i høve til politiske vedtak og føresetnader

5. Problemstilling 3: Blir selskapet drifta i samsvar med lov, vedtekter og aksjeeigaravtale

5.1 Vurderingskriterier

Som kommunalt eigd aksjeselskap er Aufera AS omfatta av ei rekkje lovar og forskrifter. Selskapskontrollen vil ikkje gå inn på alle desse, men avgrensar til selskapslovgjeving, rekneskapslovgjeving og regelverk om offentlege anskaffingar.

Aufera AS er organisert som eit aksjeselskap og dei selskapsrettslege tilhøva er difor regulert av aksjeloven.⁴⁶ Lova regulerer, saman med vedtekter og aksjeeigaravtale, mellom anna val og samansetnad av styre og generalforsamling samt kva oppgåver som er lagt til dei ulike organa og eventuelle krav til korleis desse skal utførast.

Rekneskapslova stiller ei rekkje krav til innhald i årsrekneskap og årsmelding. Aufera AS følgjer regelverket for små føretak, noko som inneber ei rekkje mindre forenklingar jf. § 3-1 andre ledd. Minstekrava til årsmeldinga for små føretak følgjer av rskl § 3-3, medan krava til årsrekneskapet går fram av § 3-2. Norsk regnskapsstiftelse er ansvarleg for utarbeiding av standardar for god regnskapsskikk, og har gitt ut eigen rekneskapsstandard, NRS 8, som gjeld særskild for små føretak.

Lov om offentlege anskaffingar gjeld for alle "offentligrettslige organ" jf. Offanskl § 2. Kva som blir rekna som eit offentligrettsleg organ er definert i FOA⁴⁷ § 1-2 nr 2. Det er klart at Aufera AS oppfyller vilkåra og er omfatta av regelverket. Lova regulerer korleis selskapet skal gå fram i samband med større innkjøp til verksemda og stiller mellom anna krav til anbudsprosessar.

Med grunnlag i dette har vi sett opp følgjande vurderingskriterier

- ❑ Styre og Generalforsamling bør vere vald og samansett i samsvar med krav i aksjelov, vedtekter og aksjeeigaravtale og utføre sine oppgåver i samsvar med desse.
- ❑ Rekneskapsrapportering må skje i samsvar med krav i regnskapsloven og god regnskapsskikk.
- ❑ Dagleg leiding og styre bør ha ei forståing av regelverket for offentlege anskaffingar og handle i samsvar med dette.

⁴⁶ Lov om aksjeselskaper av 13.06.1997 nr 44

⁴⁷ Forskrift om offentlige anskaffelser (FOA) av 07.04.2006 nr 402

5.2 Data

5.2.1 Aksjelov, vedtekter og aksjeeigaravtale

Gjennom generalforsamlinga utøver eigarkommunane den øvste mynda i selskapet. Kvar av eigarkommunane har i følgje vedtektene og aksjeeigaravtalen to representantar på generalforsamlinga. Desse er vald av kommunestyret og er i dag kommunestyre/formannskapsrepresentantar.

Etter aksjelova § 5-2 må representantar for eigar leggje fram signert og datert fullmakt på generalforsamlinga for å kunne utøve eigarrettar. Vi finn ikkje at det er praksis for dette i Aufera AS og vi er ikkje gjort kjent med at det er fatta vedtak etter § 5-2 fjerde ledd om at dette ikkje er naudsynt. Generalforsamlingsrepresentantane opplyser at det ikkje ligg andre fullmakter til grunn for deira utøving enn kommunestyret sine vedtak.

Generalforsamling skal etter § 5-5 haldast innan utgangen av seks månader etter rekneskapsåret er avslutta, for Aufera AS er siste dato for ordinær generalforsamling 30.06. På generalforsamlinga skal ein minimum handsame sak om årsrekneskap og årsmelding samt andre sakar som etter lov eller vedtekter høyrer under generalforsamlinga. Etter vedtektene⁴⁸ skal ordinær generalforsamling fastsetje resultat og balanse, bruk av overskot eller underskot i samsvar med fastsett balanse, velje styre og styreleiar samt eventuelle andre sakar som etter lov høyrer under generalforsamlinga. Vår gjennomgang viser at generalforsamlingar i den aktuelle perioden er avhalde innanfor fristen og at desse sakane i all hovudsak er handsama.

Generalforsamlinga som handsama rekneskapen for 2014 vedtok ikkje særskilt korleis overskotet skulle nyttast, og gav styret fullmakt til å konstituere seg sjølv. Etter aksjelova § 6-1 nr 2 kan styret velje leiar sjølv dersom generalforsamlinga ikkje gjer det. Etter vedtektene § 6 skal generalforsamlinga handsame «val av styre og leiar av styret». Det kan såleis stillast spørsmål ved om generalforsamlinga har høve til å delegere val av styreleiar til styret sjølv eller om den adgangen aksjelova opnar for vert innskrenka ved denne formuleringa. Dette vil avhenge av korleis ein tolkar «handsame» og ei vurdering av om dette inneber eit krav om vedtak.

Det er ikkje gjort funn i kontrollen som tilseier at generalforsamlinga ikkje utfører sine oppgåver i samsvar med aksjelov, aksjeeigaravtale og vedtekter, ut over mogeleg manglande adgang til å delegere val av dagleg leiar til styret.

Etter aksjelova § 6-1 skal selskapet ha eit styre vald av generalforsamlinga jf. § 6-3. I vedtektene⁴⁹ for Aufera AS og aksjeeigaravtalen⁵⁰ er dette nærare regulert. Styret skal vere samansett av 5 personar, der Radøy og Austrheim har to representantar kvar, medan Fedje har ein. Kvar av eigarkommunane kan krevje styreleiar i 2 år kvar 6-årsperiode.

⁴⁸ Vedtekter for Aufera AS, datert 19.04.2010, § 6.

⁴⁹ Vedtekter for Aufera AS, datert 19.04.2010, § 5

⁵⁰ Aksjeeigaravtale mellom aksjeeigarane i Aufera AS, April 2012 pkt 2.

Etter aksjeloven § 20-6⁵¹ skal styret bestå av minimum to kvinner og to menn. Styret i Aufera AS består i perioden selskapskontrollen ser på av to kvinner og tre menn og oppfyller krava til kjønnsrepresentasjon.

Styret sine oppgåver går fram av §§ 6-12 og 6-13. Det er ikkje gjort funn i kontrollen som tilseier at styret ikkje utfører sine oppgåver.

Etter § 6-13 nr 2 er styret gitt høve til å fastsetje instruks for dagleg leiar. Dagleg leiar har utarbeidd slik instruks. Styrereferat frå første halvår 2016 viser at denne er gjennomgått i styre, men ikkje vedteken. Då selskapskontrollen i tid er avgrensa til perioden 2013-2015 har vi ikkje undersøkt om slik instruks er vedteken etter generalforsamlinga i 2016.

Etter § 6-29 skal det førast protokoll over styret sine møter og avgjersler. Slik protokoll føreligg, men det har ikkje vore praksis for å signere denne slik lova stiller krav om. Frå og med 2015 er styrereferata signerte

Vi har gått gjennom kunngjeringar i Brønnøysund. Det er registrert kunngjering om styresamansetning 13.03.2014. Årsrekneskapet for 2013 er signert av styret 21.03.2014 og er i samsvar med registreringa tidlegare same månad. Val av nytt styre skjedde på generalforsamlinga 24.04.2013 og burde vore registrert i Brønnøysund tidlegare. Rekneskapet for 2014 er registrert i Brønnøysund 14.06.15 og signeringane er i samsvar med registreringa i Brønnøysund. Nytt styre er registrert i Brønnøysund 29.09.2015. På generalforsamlinga 01.06.2015 fekk styret fullmakt til å konstituere seg sjølv. Rekneskapet for 2015 er registrert i Brønnøysund 16.06.2016 og signaturane er i samsvar med siste registreringa i Brønnøysund.

Det skal førast oversikt over aksjeeigarar i ei aksjeeigarbok jf. Asl § 4-5. For selskap som ikkje er registrert i verdipapirregister er det denne som dokumenterer eigarskap. Aksjeeigarbok er oppretta og oppdatert med kapitalforhøgning i 2009.

Styret kan bli erstatningsansvarleg etter aksjelovens kapittel 17. Revisjonen får opplyst at styret har vurdert men ikkje funne det naudsynt å etablere styreansvarsforsikring. Styreverv er personlege verv, og styreansvarsforsikring er meint å dekkje eventuelle erstatningskrav mot styremedlemmar personleg etter aksjeloven §17-1. Kommunen skriv i eigarskapsmeldinga at "selskap med avgrensa ansvar bør teikne styrevervforsikring for økonomisk ansvar for alle styremedlemmane"⁵² I protokollen frå generalforsamlinga i 2016 går det fram at selskapet vart oppmoda av generalforsamlinga til å vurdere dette.

Vi kan ikkje sjå at styret er registrert i KS styrevervsregister. Styreleiar har opplyst at dette ikkje er prioritert av selskapet. Ansvar for at dette blir gjort kan leggjast anten til kommunen eller dei ulike selskapa. KS skriv i sine tilrådingar at «kommuner er som folkevalgte organer avhengig av allmennhetens tillit når det gjelder både forvaltning

⁵¹ Jf Koml § 80 a.

⁵² Eigarskapsmelding del 1 nr 16.

og styring. Åpenhet rundt hvilke andre roller lokalpolitikere har i samfunnslivet er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding. Registrering i styrevervregisteret vil i seg selv skape økt bevissthet om de ulike rollene en lokalpolitiker har og herunder være til nytte ved vurdering av representantenes habilitetssituasjon». Tilrådinga frå KS er følgt opp i eigarskapsmeldinga der kommunen skriv at "alle som tek på seg styreverv for kommunale selskap, bør registrera verva på www.styrevervregister.no"⁵³.

5.2.2 Rekneskapsrapportering i samsvar med rekneskapslov og god rekneskapsskikk

Årsrekneskap med notar, årsmelding og eventuell revisjonsmelding skal sendast til rekneskapsregisteret innan ein månad etter at det er godkjend av generalforsamlinga. Innsending etter 31. august vil medføre forsinkelsesgebyr. Rekneskapa for 2013, 2014, 2015 og 2016 var innsendt innan fristen.

Etter Regnskapsloven § 3-2 skal årsrekneskapet minimum innehalde resultatrekneskap, balanse og noteopplysningar. Små føretak er ikkje pliktig å utarbeide kontantstrømoppstilling. Krav til noteopplysningar er nærare gjort greie for i §§ 7-35 til 7-45. Krava til årsmelding for små føretak går fram av § 3-3.

Vi har gått gjennom Aufera AS sine rekneskap med årsmelding for perioden 2013-2016.

Aufera AS mottar ei vesentleg del av sine inntekter som tilskot frå det offentlege. Dette er både statlege og kommunale tilskot. Norsk Regnskapsstandard nr 4⁵⁴ gjeld offentlege tilskot⁵⁵. Punkt 3.5 i standarden seier at ein i notar til rekneskapet mellom anna skal gje tilleggsopplysningar om «hvilke typer tilskudd foretaket har og varighet» og «tilskuddbeløpets størrelse» samt «opplysninger om tilskudd som ikke direkte fremgår av regnskapet». For rekneskapsåra 2015 og 2016 går det fram av Aufera AS sin rekneskap at selskapet mottar tilskot frå det offentlege ved spesifisering i note.

Etter Rskl § 3-3 skal årsmeldinga gje ei «rettvisende oversikt over utviklingen og resultatet (...) og [foretakets] stilling». NRS 8 presiserer krava i regnskapsloven § 3-3 og viser til NRS 16 punkt 2.5 for døme på slike opplysningar. Etter NRS 16⁵⁶ skal årsmeldinga minst omfatte «en rettvisende oversikt over utviklingen og resultatet av foretakets virksomhet og dets stilling, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risikoer og usikkerhetsfaktorer foretaket står overfor». For rekneskapsåra 2013 og 2014 inneheld ikkje årsmeldinga frå Aufera AS informasjon om resultatet og utviklinga til selskapet. Dette er utbetra frå og med 2015. Andre krav til årsmeldinga jf. § 3-3 er vurdert som oppfylt for heile perioden.

⁵³ Eigarskapsmeldinga del 1, punkt 16

⁵⁴ Norsk regnskapsstandard 4 – Offentlige tilskudd, oktober 1996, revidert juni 2008.

⁵⁵ NRS 8, pkt 7.1.1.3.4 – NRS 4 gjeld tilsvarende for små foretak som for øvrige

⁵⁶ Norsk Regnskapsstandard 16 – årsberetning, november 1999, sist revidert oktober 2013.

I 2013 fekk Aufera AS ei tilleggsløyving frå eigarkommunane. Tilleggsløyvinga vart gitt som tilskot grunna økonomiske utfordringar. Den samla tilleggsløyvinga var på 284 666 kr. Selskapet måtte same år auke kassekreditt for å betale naudsynte forpliktingar. Ved gjennomgang av rekneskap med notar, årsmelding og revisjonsmelding finn ein ikkje dette omtalt. Det inneber at for rekneskapslesaren har selskapet tilsynelatande betra resultatet vesentleg samanlikna med dei to førre åra og mogeleg snudd ei negativ utvikling. Om rekneskapet blir nytta til analyseføremål vil ein såleis få eit misvisande bilete av situasjonen. Årsmeldinga inneheld ikkje informasjon om at selskapet er i ein vanskeleg økonomisk situasjon, Forholda er omtalt i årsrapporten for 2013, men denne er ikkje ein del av det offisielle rekneskapet.

5.2.3 Dagleg leiing og styre bør ha ei forståing av regelverket for offentlege anskaffingar og handle i samsvar med dette

Aufera AS er omfatta av lov om offentlige anskaffelser⁵⁷. Denne stiller grunnleggjande krav til anskaffingar uavhengig av omfang og slår mellom anna fast at verksemda skal⁵⁸ "opptre i samsvar med god forretningsskikk, sikre høg forretningsetisk standard i den interne saksbehandling og sikre at det ikke finner sted forskjellsbehandling mellom leverandører". Vidare skal anskaffinga "så langt det er mulig være basert på konkurranse" og "oppdragsgiver skal sikre at hensynet til forutberegnelighet, gjennomsiktighet og etterprøvbarehet ivaretas gjennom anskaffelsesprosessen"

I tillegg til dei grunnleggjande krava inneheld lova ei rekkje prosessuelle føresegn ved eventuell usemje, krav til løn- og arbeidstilhøve⁵⁹ samt krav om at ein tar omsyn til "livssyklus kostnader, universell utforming og miljømessige konsekvenser av anskaffelsen"⁶⁰

Forskrift om offentlige anskaffelser gjeld for anskaffingar over kr 100 000 eks mva.⁶¹ Det er ikkje opplyst om anskaffingar som overstig denne terskelverdien i perioden selskapskontrollen ser på.

For å sikre at verksemda handlar i samsvar med krava er det viktig at styre og dagleg leiing har eit medvite forhold til regelverket og er kjent med at verksemda er omfatta og kva dette inneber ved ulike typar anskaffingar. Brot på regelverket kan medføre bøter og erstatningskrav.

⁵⁷ Med verknad frå 1.1.2017 er det ei rekkje endringar i denne lova. Då desse endringane ikkje var gjeldande i tidsperioden selskapskontrollen ser på, vil alle referansar til innhald vere knytt opp til lova slik denne var i perioden.

⁵⁸ Offanskl § 5.

⁵⁹ Offanskl § 7

⁶⁰ Offanskl § 6

⁶¹ § 1-3 nr 2 litra l

Dagleg leiar og styreleiar gjev uttrykk for at dei kjenner til at selskapet er omfatta av regelverket om offentlege anskaffingar. Leiinga opplyser at det ikkje har vore innkjøp av slik storleik at ein må nytte anbod på anskaffinga.

5.3 Vurdering

Vår kontroll har ikkje avdekka vesentlege manglar i høve til aksjelov, vedtekter og aksjeeigaravtale.

Det er ikkje praksis for at eigarrepresentantane møter med signert og datert fullmakt på generalforsamlinga slik aksjelova § 5-2 krev. Mangelen på skriftlege og daterte fullmakter vart også tatt opp i rapporten etter Fedje kommune sin eigarskapskontroll i 2015.

Vi er ikkje kjent med at styret har vedtatt instruks for dagleg leiar jf. Asl § 6-13 nr 2, og vil tilrå at dette blir gjennomført.

Vi vil rå til at Austrheim kommune innfører rutinar for å registrere kommunale styreverv i KS sitt styrevervregister. Dette kan gjerast anten av kommunen eller av dei aktuelle selskapa. KS tilrår at ein registrerer kommunale verv i dette registeret for å sikre openheit kring enkeltpersonar sine rollar.⁶² Denne tilrådinga er også tatt inn i kommunen si eigarskapsmelding.

I samband med at det vart gjennomført eigarskapskontroll med Aufera AS på vegne av Fedje kommune i 2015 vart det innført nye rutinar i selskapet for å utbetre diverse manglar, mellom anna vart aksjeeigarboka ajourført, det vart innført praksis for signering av styrereferat, vedtatt styreinstruks, samt at det vart gjort endringar i årsmelding og rekneskap. Dei manglane som er utbetra er ikkje tatt opp under vurderingsavsnittet, då det ikkje er behov for vidare oppfølging av desse.

⁶² KS tilrådingar nr 16.

6. Problemstilling 4: Korleis er økonomien i Aufera AS sett frå eit eigarperspektiv

6.1 Vurderingskriterier

Frå eit eigarperspektiv er det ynskjeleg at kommunale selskap har tilfredsstillande økonomisk drift. Kva som er ein tilfredsstillande økonomisk drift vil vere avhengig av kva marknad selskapet driv i, og selskapet sin historikk.

Vekst-verksemder er, i motsetnad til dei fleste andre selskap, ikkje oppretta med økonomisk vinning og lønsamheit som føremål. Selskapa skal tilby arbeid til personar som grunna yrkeshemming har behov for varig tilrettelagt arbeid.

Offentlege tilskot frå stat og kommune utgjer ein vesentleg del av inntektene til Vekst-verksemder. Kommunane må yte minimum 25 % av den statlege satsen som tilskot. Tal ASVL har utarbeidd⁶³ viser at 56 % av verksemdene får høgare tilskot enn minimumssatsen frå eigarkommunane. Gjennomsnittleg kommunal medfinansieringssats er 35 %. Aufera AS har tidlegare gjort framlegg om å få auka den kommunale medfinansieringssatsen.

Etter aksjeloven § 3-4 skal selskapet «til enhver tid ha en egenkapital og en likviditet som er forsvarlig ut fra virksomheten». Kva som er forsvarleg vil avhenge av ei konkret og skjønsmessig heilskapleg vurdering basert på «risikoen ved og omfanget av virksomheten».⁶⁴ Dette inneber at eigenkapitalen i selskapet skal vera tilstrekkeleg i høve til risiko, aktivitet og selskapet si forventa utvikling. Vidare må selskapet ha tilstrekkeleg likviditet til å kunne innfri sine forpliktingar ved forfall.

Med grunnlag i dette har vi sett opp følgjande vurderingskriterium

- ❑ Aufera AS bør ha tilfredsstillande økonomisk drift med forsvarleg eigenkapital og likviditet

⁶³ Tal for 2015, tilsendt frå ASVL, basert på innrapportering frå 185 av 213 medlemsverksemder.

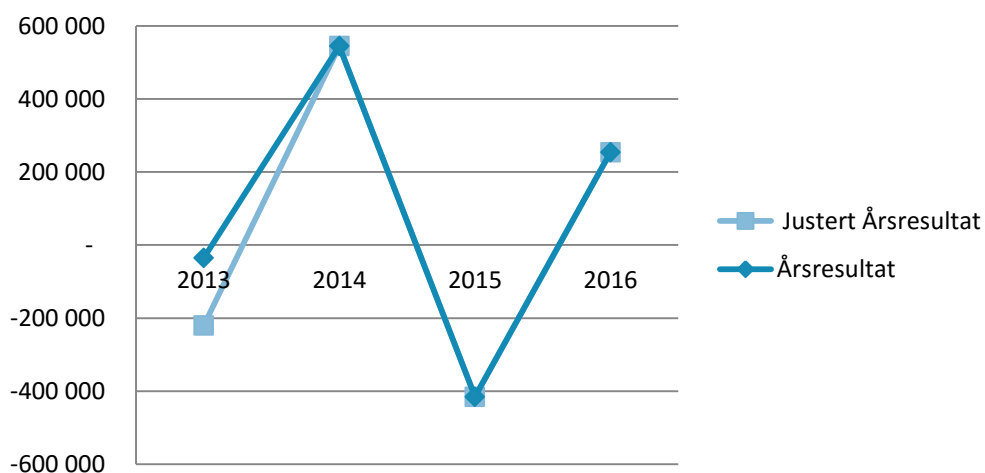
⁶⁴ Asl § 3-5 første ledd første punktum.

6.2 Data

6.2.1 Tilfredsstillande økonomisk drift

Figur 1 viser årsresultatet til Aufera AS for perioden 2013-2016. Graf med justert resultat er justert for tilleggsløyving frå eigarkommunane⁶⁵. Dette gjev eit meir korrekt bilete for analyse- og samanlikningsføremål.

Figur 1 – Årsresultat 2013-2016

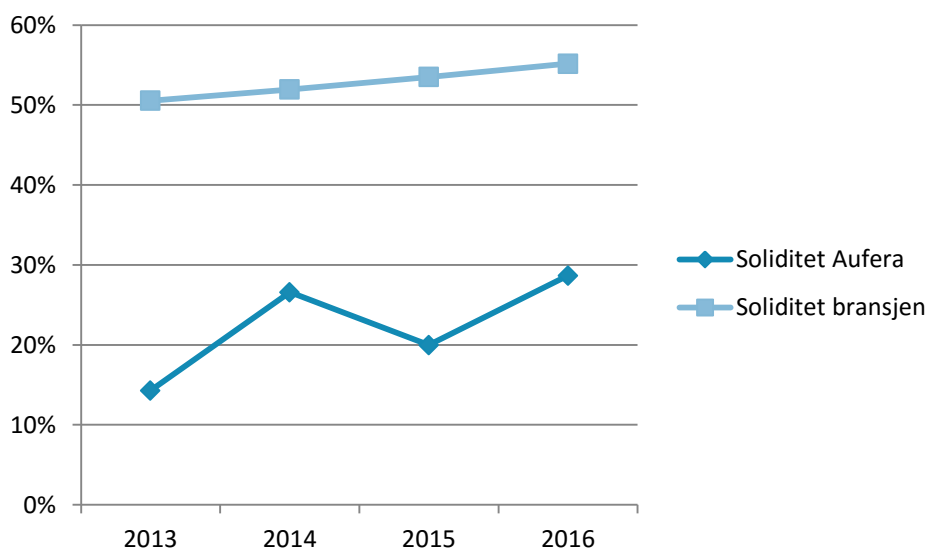
Selskapet har hatt varierende resultat i perioden selskapskontrollen ser på.

I 2013 var resultatet svakt negativt. Om ein ser på justert resultat for 2013 ser ein at utan tilleggsløyving frå eigarkommunane ville selskapet hatt eit større underskot dette året. I 2014 er det ei positiv utvikling i resultatet. Selskapet opplyser at ein i 2014 hadde ei vakant stilling, noko som gav vesentleg kostnadsreduksjon og følgeleg betre resultat. I 2015 hadde selskapet eit underskot på vel 400 000. Dette var det svakaste resultatet sidan 2011. I årsmeldinga si for 2015 skreiv selskapet at «2015 vart eit utfordrande år for Aufera AS» og viser til nedgang i næringslivet generelt og at NAV sa opp dei 5 APS-plassane føretaket hadde frå 1. Juli. Sats for arbeidspraksis i skjerma verksemd var pr. 1.1.15 kr 15 360 kr. Tap av 5 plassar over 6 månadar vil såleis gje ein inntektsreduksjon på 460 800 kr. Til samanlikning er totale offentlege tilskot for 2016 2 940 000 kr. Som følgje av dette gjorde selskapet interne omstruktureringar og sa opp tilsette. I 2016 ser ein effekten av tiltaka og selskapet har eit positivt resultat på 253 541 kr.

⁶⁵ Tilleggsløyvinga er på totalt 284 666 kr.

Etter Aksjeloven skal egenkapitalen i selskapet vere i tilstrekkeleg i høve til risiko, aktivitet og selskapet si forventa utvikling. Aufera har i perioden ein positiv egenkapital som pr. 31.12.2016 er 968 352 kr. Figur 2 under illustrerer egenkapitalen i prosent av totalkapital for perioden.

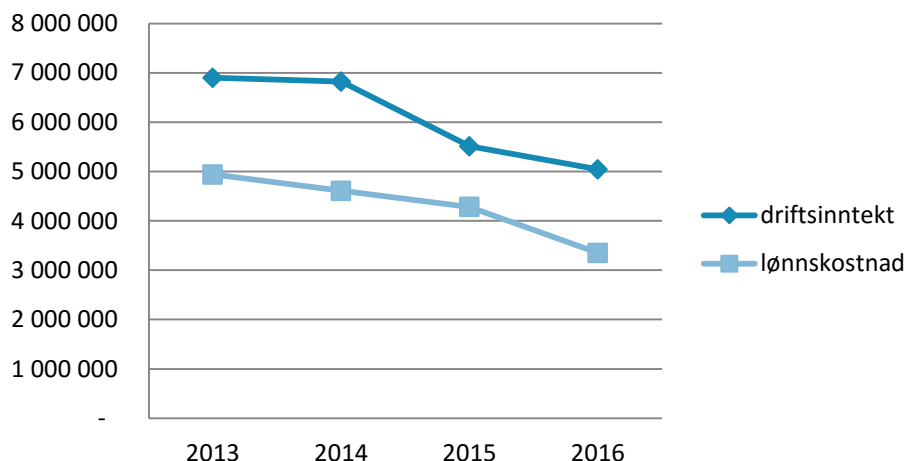
Figur 2- Soliditet – egenkapital i prosent av totalkapital 2013-2016

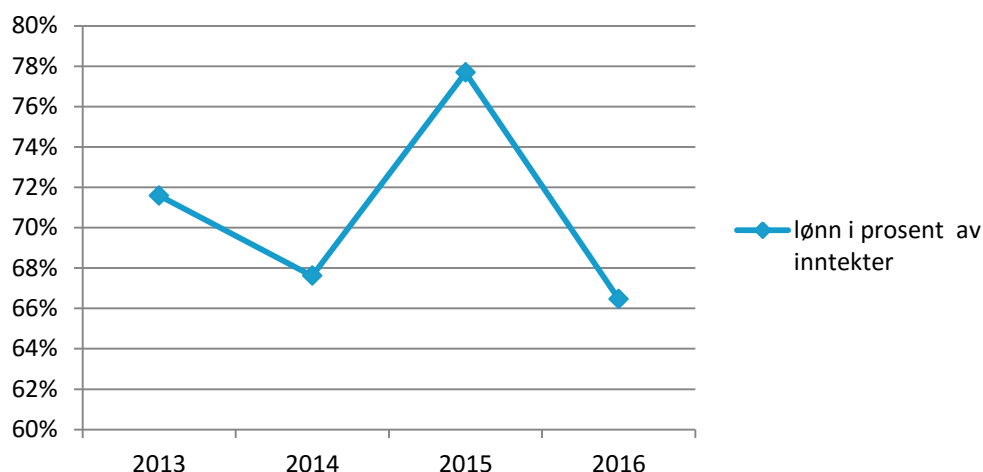
Eigenkapital i høve til totalkapital i selskapet gjev uttrykk for soliditeten i selskapet og evna verksemda har for å tole tap. Figur 2 viser utviklinga i perioden selskapskontrollen omfattar samanlikna med utviklinga i bransjen.

Om ein samanliknar med bransjen ser ein at Aufera AS ligg vesentleg lågare enn snittet i bransjen for perioden.

Som figuren over viser har Aufera AS i perioden 2013 til 2016 betra soliditeten, dvs. auka egenkapitalen i høve totalkapital. Selskapet sitt positive resultat i 2014 auka bokført egenkapital, medan underskotet i 2015 reduserte egenkapitalen. Sidan overskotet i 2014 var større enn underskotet i 2015 vart likevel utviklinga desse to åra ei betring i forhold til utgangspunktet i 2013. Det positive resultatet i 2016 auka igjen bokført egenkapital i selskapet og gav ei positiv utvikling i soliditet. Tala i figuren er ikkje korrigert for tilleggsløyvinga i 2013.

Figur 3 – inntekts- og lønnsutvikling Aufera 2013 - 2016

Figur 3 og 4 viser forholdet mellom driftsinntekter og lønnskostnader. Både driftsinntektene og lønnskostnadene vert redusert i perioden.

Figur 4 – Lønnskostnader i prosent av driftsinntekter 2013-2016

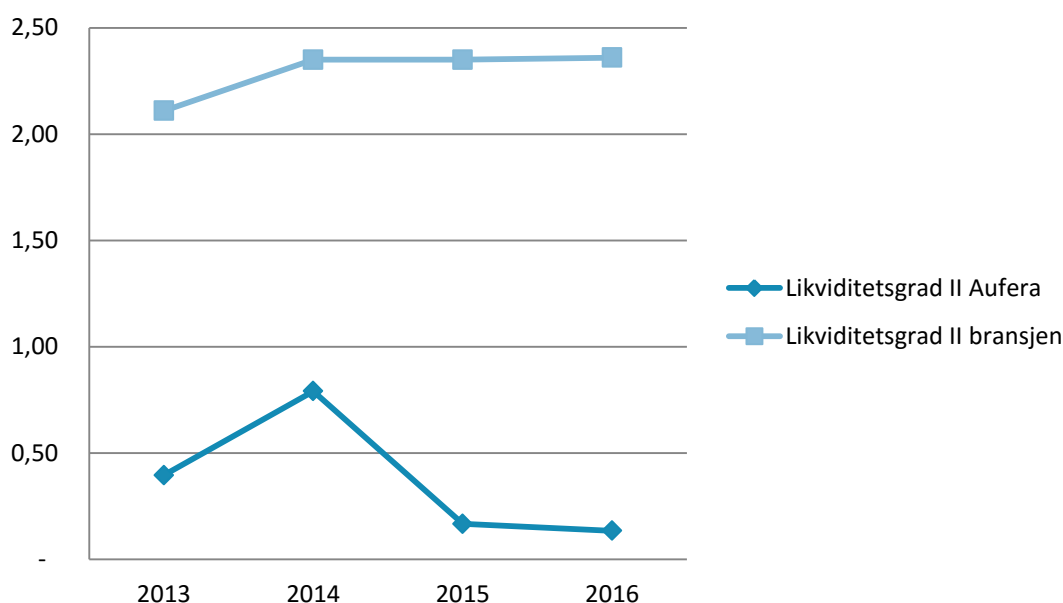
I figur 4 er lønnskostnader presentert i prosent av driftsinntekter. Om ein ser på figuren vil ein sjå at lønsutgifter i prosent av totale driftsinntekter utgjorde 72 % i 2013, vart redusert til 68 % i 2014, auka til 78 % i 2015 og falt til 66 % i 2016. Nedgangen i 2014 har samband med at ein hadde vakant stilling, medan auken i 2015 skuldast at inntektsreduksjonen kom før reduksjonen i lønnskostnadane. I 2016 ser ein effekt av dei endringane som vart gjort i 2015.

Om ein samanliknar 2014 og 2016 ser ein at inntektene har ein differanse på nærare 1,78 mill. medan lønnskostnaden er endra med 1,26 mill. Reduksjonen i lønnskostnad er såleis mindre enn endringa i driftsinntekter. Endringa i resultat mellom dei same to åra er 291 191 kr. Dette viser at selskapet i tillegg til å redusere lønnskostnadane har gjort andre grep som har gjort drifta meir økonomisk.

For å vurdere økonomien i selskapet nyttar ein også ofte nøkkeltal for likviditet. Desse vil på ulike måtar gje uttrykk for kor mykje midlar selskapa har i forhold til forpliktingar. Eit selskap som ikkje har tilstrekkelege midlar til å dekkje forfalne forpliktingar er illikvid. Dersom selskapet samstundes er insuffisient er vilkåra for insolvens oppfylt.

Figur 5 viser utviklinga i likviditeten til selskapet uttrykt ved likviditetsgrad II. Figuren viser også gjennomsnittleg likviditetsgrad for bransjen.

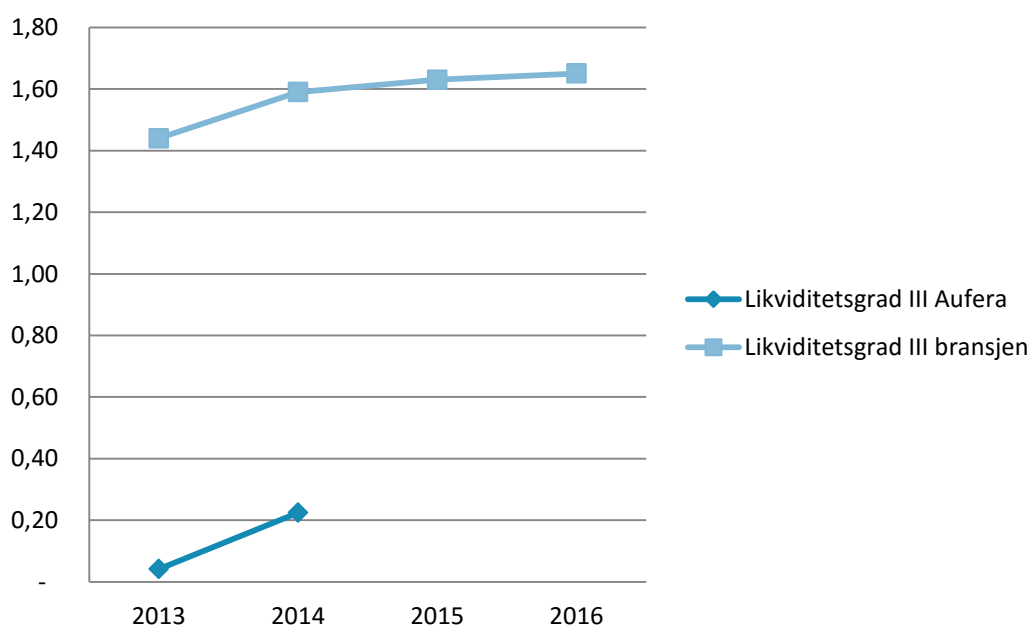
Figur 5 – Likviditetsgrad 2 - Aufera 2013- 2016

Likviditetsgrad II er eit mål på omlaupsmidlar i forhold til kortsiktig gjeld og er uttrykk for verksemda si evne til å dekke betalingsforpliktingar etter kvart som desse forfell. Det er ei generell tilråding at forholdet er høgare enn 1,0. Basert på desse tala er likviditeten i Aufera AS svak. Det var ei betring i 2014, medan 2015 og 2016 viser negativ utvikling. Vi har ikkje grunnlag for å vurdere kor likvide selskapet sine fordringar er. Vidare vurderingar kring måltala vil difor ha svakheiter og vidare analyser kring likviditetsgrad II vil ikkje bli utført.

Likviditet blir også ofte vurdert gjennom likviditetsgrad III. Dette nøkkeltalet viser likvide midlar (bank m.v.) i forhold til kortsiktig gjeld og er eit uttrykk for kor stor del av kortsiktig gjeld som kan betalast umedelbart med tilgjengelege midlar. Det er ei generell tilråding at forholdet er høgare enn 0,33. Figuren viser at likviditetsgrad III ligg under anbefalt nivå for 2013 og 2014. I 2015 og 2016 har Aufera AS negativ likviditet gjennom bruk av kassekreditt. Det er såleis ikkje meining i å rekne ut nøkkeltalet for desse åra, og desse er difor ikkje oppgitt i tabell 6.

Figur 6 – Likviditetsgrad 3 - Aufera 2013- 2016

6.3 Vurdering

Gjennomgang av dei økonomiske tilhøva i Aufera AS viser at ein i perioden selskapskontrollen ser på har hatt store variasjonar i resultat.

I 2013 gjorde eigarkommunane tilleggsløyving på totalt 284 666 kr. Rekneskapet viser likevel underskot dette året. 2014 var eit positivt år med overskot, auka eigenkapital, reduksjon i lønnsutgifter som prosent av totale driftsinntekter og auke i likviditetsgrad. I 2015 mista selskapet APS-plassar noko som leidde til ein krevjande situasjon for selskapet med reduksjon i inntektsgrunnlag og oppseiing av tilsette. Dette resulterte i underskot som igjen gjev redusert eigenkapital og soliditet. Samstundes ser ein at inntektsreduksjonen er større enn reduksjonen i lønnskostnad, noko som inneber at ein auka del av driftsinntektene var bundne opp i lønnskostnadar. I 2016 har selskapet igjen eit år med positivt økonomisk resultat, auke i eigenkapital og lågare lønsutgifter i forhold til driftsinntektene.

Utviklinga i likviditet i selskapet er urovekkjande og selskapet ligg lågare enn det som er tilrådd for både likviditetsgrad II og likviditetsgrad III. Likviditetsgrad III kan ikkje reknast ut for 2015 og 2016 då selskapet pr. 31.12. desse åra har negativ likviditet gjennom nytta kassekreditt.

Selskapet viser ikkje stabilt positive resultat og likviditeten i selskapet er lågare enn det som er generelt anbefalt. Vi vil rå til tett oppfølging av økonomien framover og at ein vurderer om det er naudsynt med tiltak for å stabilisere resultatet og skape meir føreseielege driftstilhøve.

Tiltak som kan vere eigna er auka kjøp av tenester frå selskapet for å auke driftsinntekter og stabilisere drift, eller reint økonomiske tiltak som t.d. å auke den kommunale medfinansieringssatsen.

7. Konklusjon og tilrådingar

I problemstilling 1 har vi sett på Austrheim kommune sitt system for å ivareta sine eigarinteresser. Gjennomgangen viser at det først vart utarbeidd eigarskapsmelding i 2016. Kommunen har ikkje innført rutine for revidering og handsaming av denne og det er ikkje utarbeidd eigarskapsstrategi i samsvar med KS sine anbefalingar. Vi vil tilrå at ein innfører rutine for dette for å sikre god utøving av eigarskap.

Vi vil også tilrå at ein utarbeider rutinar for kommunikasjon mellom kommunen og kommunalt eigde selskap, samt rolle- og ansvarsskilddingar for dei ulike aktørane. Vår gjennomgang viser fleire døme på uklarheiter kring roller for dei ulike aktørane. Dette er etter vår vurdering uheldig og det bør setjast fokus på roller og ansvar. Kommunen bør også kartleggje behovet for ytterlegare opplæring i kommunalt eigarskap som ein del av dette, og vurdere å tilby kurs til eigarrepresentantar og styremedlemar for å sikre kompetanse om rollar og regelverk.

Den vedtekne styreinstruksen er mangelfull i høve til KS sine tilrådingar om kva rutinar som bør innførast som ein del av styret sine rammer. Vi finn heller ikkje at dei forventningar kommunen gjennom eigarskapsmeldinga gjev uttrykk for å ha til styreleiar og styre er vidareført gjennom denne eller andre instruksar og styringsdokument til selskapet. Dette er særleg synleg når det gjeld kommunen sine forventningar til opplæring og kompetanseutvikling i styra. Her viser kommunen i eigarskapsmeldinga⁶⁶ til at alle styremedlemmar som ein generell regel skal ha høve til opplæring i styrearbeid. I instruksen til styret er ikkje opplæring nemnd. Vi vurderer det som uheldig at kommunen sine forventningar ikkje er følgd opp ved vedtakinga av styreinstruks eller gjennom rolle- og ansvarsskilddingar. Vi har heller ikkje fått opplyst at desse forventningane er formidla til styre og styreleiar på annan måte.

Kontrollen har også vist fleire andre punkt i eigarskapsmeldinga som ikkje er følgd opp i høve til selskapet. Dette gjeld mellom anna bruk av numerisk vara, teikning av styrevervforsikring og registrering av verv i styrevervregisteret.

Styret i Aufera AS har dei siste åra gjennomgått store endringar frå å i hovudsak bestå av administrative tilsette i kommunen til eit meir næringsretta og breiare samansett styre. Valnemnda vart i 2016 endra frå rådmennene i eigarkommunane til ordførarane i eigarkommunane. Det er etter vår vurdering viktig at også den nye valnemnda har fokus på eit styre med ein brei kompetanse tilpassa selskapet sine behov, og vil oppmode valnemnda til å gjere ei skriftleg heilskapleg vurdering av selskapet sine behov som kan ligge til grunn for valnemnda sitt arbeid framover.

I problemstilling 2 har vi sett på om eigarinteressene blir utøvd i samsvar med føremålet. Vi meiner drifta er innanfor føremålet. Det føreligg etter vår vurdering ikkje

⁶⁶ Eigarskapsmelding del 1 nr 11

tilstrekkeleg med politiske avgjersler med relevans for Aufera AS til å vurdere korleis eigarinteressene vert utført i høve til politiske vedtak og føresetnader.

I problemstilling 3 har vi sett på om selskapet blir drifta i samsvar med lov, vedtekter og aksjeeigaravtale. I samband med at det vart gjennomført eigarskapskontroll med Aufera AS på vegne av Fedje kommune i 2015 vart det innført nye rutinar i selskapet for å utbetre diverse manglar. Desse forholda er kommentert undervegs i rapporten, men er ikkje følgd opp med tilrådingar då det ikkje er behov for vidare oppfølging av desse.

Det er ikkje praksis for at eigarrepresentantane møter med signert og datert fullmakt på generalforsamlinga, og vi er ikkje kjend med at det er fatta vedtak om at dette ikkje er naudsynt. Dette vart også tatt opp i rapporten etter Fedje kommune sin eigarskapskontroll i 2015, men vi er ikkje kjende med at dette er følgd opp av selskap eller eigarkommunar.

I problemstilling 4 har vi sett på økonomien i Aufera AS frå eit eigarperspektiv. Selskapet har hatt store driftsmessige endringar i perioden og svært varierende resultat.

Selskapet viser ikkje stabilt positivt resultat og likviditeten er lågare enn det som er tilrådd. Utviklinga i 2016 er positiv, men det er ei uheldig utvikling i likviditet. Vi vil rå til tett oppfølging av økonomien framover og både selskap og eigarkommunane bør vurdere tiltak for å stabilisere resultatet og skape meir føreseielege driftstilhøve.

Selskapet har vore gjennom store endringar og det er framleis for tidleg å vurdere om situasjonen i selskapet er stabil. I utfordrande periodar med store omstillingar er utøving av eigarskap særleg viktig. Tett oppfølging og god dialog mellom eigarar og selskap er difor framleis positivt og vi vil oppmode til at ein gjennomfører jamlege eigarmøter og følgjer opp eigarskapet aktivt vidare.

I vedlegg 1 er det gitt ei samla oversikt over alle tilrådingar i rapporten. Oversikta er laga av omsyn til oppfølgingsarbeid i kommune og selskap og har som føremål å tydeleggjere og strukturere dei tilrådingane som er gjort.

8. Kjelder og referanseliste

- ❑ Anbefalinger om eierskap, ledelse og kontroll av kommunale/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak, KS, 2014
- ❑ Selskapskontroll – Fra A til Å («Praktisk veileder») NKRF, 2010
- ❑ Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, Mads Henry Andenæs, 2006
- ❑ Offentlige anskaffelser, regelverk, praksis og løsninger, Marianne H. Dragsten

Vedlegg 1 – samla oversikt over tilrådingar

- ❑ Austrheim kommune bør utarbeide rutine for å sikre jamleg utarbeiding, revidering og politisk handsaming av eigarskapsmelding.
- ❑ Austrheim kommune bør utarbeide selskapsspesifikke eigarstrategiar.
- ❑ Austrheim kommune bør utarbeide rutinar for oppfølging av eigarskap
- ❑ Austrheim kommune bør utarbeide rutinar for kommunikasjon mellom kommunen som eigar, selskap, eigarrepresentantar og kommunestyre.
- ❑ Austrheim kommune bør utarbeide ansvar- og rolleskildringar for dei ulike aktørane i samsvar med KS sine tilrådingar der ein mellom anna avklarar kva roller dei ulike aktørane kan ha i ulike relasjonar.
- ❑ Austrheim kommune bør ha rutinar for å kartleggje- og sikre tilstrekkeleg kompetanse og opplæring av eigarrepresentantar og styrerepresentantar.
- ❑ Austrheim kommune bør gjennomgå dei styringsdokument som føreligg, herunder instruksar for styret, og vurdere om desse er i samsvar med kommunen sine forventningar.
- ❑ Austrheim kommune bør utforme eigne signerte og daterte fullmakter til generalforsamlingsrepresentantane som ligg til grunn for utøving av eigarrettar i generalforsamlinga.
- ❑ Eigarkommunane bør utarbeide skriftleg heilskapleg vurdering av selskapet sitt behov, gjerne i samråd med styreleiar slik KS tilrår, som kan liggje til grunn for valnemnda sitt vidare arbeid.
- ❑ Eigarkommunane bør vurdere bruk av numerisk vara for styret som heilskap.
- ❑ Eigarkommunane og selskapet bør følgje den økonomiske situasjonen i selskapet tett og vurdere om det er naudsynt med tiltak for å stabilisere resultat og skape meir føreseielege driftstilhøve.
- ❑ Det bør vurderast å opprettast styreansvarsforsikring for styremedlemar.
- ❑ Styreverv bør registrerast i KS sitt styrevervregister.

Vedlegg 2 – Høyringsuttale frå Aufera AS

Nordhordland Revisjon IKS
Kvassnesv. 23
5914 Isdalstø

Kommentarar til høyringsutkastet til rapport frå eigarskapskontroll.

Utkastet er vidaresendt til styreleiar Ole A.Lysø og tidlegare styreleiar John Bauge. Johan B. Sandal har ikkje hatt noko kontakt med verksemda sidan før generalforsamlinga i 2016. Han har og slutta i jobben sin i Radøy kommune og har ingen tilknytning lenger. Han har ikkje fått sett på utkastet. Dei to som har lese (Lysø og Bauge), har ingen merknad til utkastet. Merknadane her er difor dagleg leiar sine.

Styret har frå Aufera hatt tilbod om styrekurs hausten 2014. Av styret og vara, var det berre ein person som hadde høve til å møta (styresak 45/14). Hausten 2016 (26.10.16) som fell utanfor kontrollen, hadde Aufera med ein representant frå ASVL på styremøte, som m.a. snakka om styret sine oppgåver og kva forventningar ein har til styret.

Litt usikker på om det er Aufera som skal informera om saker til t.d. generalforsamling, og om eg evt burde senda innkalling til andre. Slik det no har vore praksis, sender eg til ordførarar og medlemmer i generalforsamlinga. Referatet har nok berre vore sendt til medlemmene i generalforsamlinga + evt vara dersom det har vore innkalla.

I etterkant av Selskapskontrollen for Fedje kommune, vart det tatt opp på eigarmøte 15.04.2016 frå Aufera si side om korleis og kor ofte ein ynskte eigarmøte og informasjon til dei folkevalde. For eigen del, laga eg då ei rutine på det. Denne er ikkje handsama i styret, men eg kjem til å ta det opp på neste styremøte for å få den formelt vedteken. Legg den ved desse kommentarane. Dette er også gjort utanfor tidsramma for kontrollen, og er berre «fanga opp» ynskje/innspeil frå ordførarane.

Dagleg leiar var på formannskapsmøte i Austrheim 03.12.15. og informerte om Aufera.

Side 22. Føremålet med selskapet

«Siste halvdel av 2015 reduserte selskapet difor talet på plassar dei tilbyr til 15 VTA, 2 språkpraksisplassar og 3 elevar frå VGS». Det er berre

VTA-plassar (og tidlegare APS-plassar) me får tildelt. Når det gjeld språkpraksisplassar som er det «gratisarbeid» me har gjort for eigarane våre, utan kompensasjon. Me sa difor stopp til slike plassar for nokre år sidan. Har opna oppatt for slike plassar i år, framleis utan kompensasjon. Når det gjeld elevar frå VGS, så har me ein avtale med fylket om arbeidsutprøving. Dette er heile tida opp til oss og dei vidaregåande skulane. I vår hadde me t.d. 5 elevar, og no i haust har ikkje hatt nokon. Dette vil variere alt etter kva elevar som til ei kvar tid går på skulane og elevane sine behov for arbeidsutprøving.

Aufera er kjend me ynskje om lokale tilbod i kvar av eigarkommunane. Konseptet til VTA-tiltak er sett frå NAV, og krev ei viss storleik på bedriftene for å kunna gje dei som jobbar der ulike valmoglegheiter. Utifrå storleiken til Aufera, 15 VTA plassar, vil det sei maks fem personar på ei lokal gruppe/avdeling. Det att vil sei maks ein arbeidsleiar, og at dei fem personane må ha ynskje om same type arbeid. Det vil ikkje gje valmoglegheit og den sosiale delen av tilbodet vert redusert.

Side 25. Aksjelov, vedtekter og aksjeeigaravtale

Styret vedtok instruks for dagleg leiar på styremøte 07.12.16. og den vart underskriven av styreleiar og dagleg leiar same dag.

Side 28. Vurdering

Representantane til generalforsamlinga vert vald av kommunestyra og fylgjer kommunestyreperioden. Det vert frå alle tre eigarkommunane sendt kopi av møtebok på dette, slik at det er heilt klart kven som er eigarrepresentantar (og vara) og for kor lenge, til Generalforsamlinga.

07.12.17

Med helsing

Kari Smith
Dagleg leiar

AUFERA AS
Mangersnesvegen 72
5936 Manger

Org.nr.: 988 743 127

Telefon 55602472
E-post: post@aufera.no

Vedlegg 3 – Høyringsuttale frå Revisor Helge Frosta AS

Ragnhild Kartveit Høyland

Fra: Helge Frosta <revisor@helgefrosta.no>
Sendt: onsdag 15. november 2017 11.05
Til: Ragnhild Kartveit Høyland; Reidar Bjørsvik
Emne: SV: Eigarskapskontroll Aufera - høyring

Hei begge to

Jeg har lest rapport om Aufera - problemstilling 3:

Det er greit slik det er formulert.

Tilleggsbevilgingen på kr 284 666 er på mange måter unaturlig å ta inn i rev.ber, men kunne nok med fordel vært nevnt i styreberetningen, (alternativt i note).

Dvs ikke feil det som står i rapporten, og derfor kan det bare bli stående uendret.

Hilsen Helge Frosta
Revisor

—Opprinnelig melding—

Fra: Ragnhild Kartveit Høyland [<mailto:Ragnhild@nhr.no>]
Sendt: 14. november 2017 13:07
Til: 'Helge Frosta (revisor@helgefrosta.no)' <revisor@helgefrosta.no>
Emne: Eigarskapskontroll Aufera - høyring

Hei

Vedlagt følger utkast til rapport etter eigarskapskontroll Aufera AS vedtatt av kontrollutvalet i Austrheim.

Utkast til rapport blir sendt deg då den mellom anna ser på rekneskapsrapporteringa.

Ber om skriftleg tilbakemelding på rapporten innan fredag 08.12.2017. Viser elles til informasjon i vedlagt høyringsbrev.

Ta gjerne kontakt om noko er uklart eller du har spørsmål

Med venleg helsing
Nordhordland Revisjon IKS

Ragnhild K Høyland
Tlf 99 48 61 98
ragnhild.kartveit.hoyland@nhr.no <<mailto:ragnhild.kartveit.hoyland@nhr.no>>
www.nhr.no <<http://www.nhr.no>>

Vedlegg 4 – Høyringsuttale frå Austrheim Kommune

AUSTRHEIM KOMMUNE

Rådmannen

Nordhordland Revisjon IKS

Referanser:

Dykkar:
Vår: 16/890 - 18/789

Saksbehandlar:

Olav Mongstad
olav.mongstad@austrheim.kommune.no

Dato:

07.02.2018

Uttale til høyringsutkast selskapskontroll Aufera

Viser til brev med frist til tilbakemelding, viser og til purremail datert 1. februar med ny frist 07.02.2018. I den mailen vert det sagt at dersom Austrheim kommune ikkje sender inn høyringsinnspel, tolkar Nordhordland Revisjon at kommunen ikkje har merknader og ikkje ynskjer å kome med høyringsuttale. Den siste merknaden er ei tolking vi reagerer på. Det er ikkje alltid nødvendig å kome med tolkingar som ikkje er uttalt frå kommunen. Grunnen til at dette arbeidet ikkje er gjort innan fristen, har meir samanheng med arbeidsmengd og sjukemeldingar i rådmannsgruppa, dette beklagar vi.

Høyringsutkastet er gjennomlest av assisterande rådmann og rådmann. Eigarskapskontrollen tek for seg tida 2013 til 2015. Inntil 2016 var og assisterande rådmann medlem i styret for Aufera, perioden for kontrollen, er såleis frå ei tid assisterande rådmann har kjennskap til selskapet.

Austrheim kommune merkar seg dei vurderingane som er gjort i høyringsutkastet. Dei siste åra har fleire av dei interkommunale selskapa bytt ut sine sentrale politiske og administrative styremedlemmer med styremedlemmer som ikkje så lett kjem inn under dei nye habilitetskrava i kommunelova. I utkastet vert det mellom anna peika på korleis dette reiser nye utfordringar for kommunen med rutinar for dialog og kommunikasjon. Her ser vi at det er ein jobb å gjere å kome fram til nye rutinar.

Vi merkar oss at rapporten peikar på behov for opplæring av styremedlemmer og representantar i generalforsamlinga. Slik kompetanseauke vil alltid vere aktuelt. Samstundes er det viktig at lokalpolitikarar som lekfolk, er dei som utgjer representantar i generalforsamlingane i dei selskapa kommunen er eigar i. Gjennom ein slik representasjon, sikrar det politiske nivået seg innsikt i drifta av selskapa. Politisk nivå kan og lettare byggje opp rutinar for tilbakemeldingar og dialog direkte gjennom kommunestyret eller formannskap.

Vi merkar oss dei innspela høyringsutkasta kjem med inn mot å bli ein meir aktiv og tydeleg eigar. Desse innspela, er det viktig at dei politisk valde representantar også vektlegg i sin gjennomgang og si oppfølging av arbeid inn mot selskap. Slik styringsstrukturen er i ein kommune, er det det politiske nivået som til slutt legg føringar for korleis kommunen som eigar kan gjeva innspel til dei ulike selskapa.

Vi vil peika på to moment i høyringsutkastet der det etter vår meining er trekt forhasta konklusjonar.

Side 15. Nest siste avsnitt.

Seetremarka 2
5943 Austrheim

Telefon: 56 16 20 00
Faks: 56 16 20 01

post@austrheim.kommune.no
Heimeside: www.austrheim.kommune.no

Org.nr. 948350823
Bankkonto: 1594.11.80407

Her vert trekt inn ei sak som gjekk føre seg medan assisterande rådmann var medlem i styret. Den andre styrerepresentanten som kom frå Austrheim, var då dageg leiar i Nordhordland Næringshage. Styret ville kjøpa tenester frå ei av målbedriftene i Næringshagen. Styret og dagleg leiar hadde ein grundig diskusjon om dei føringar som kunne liggja i ei slik sak. Det vart ført ein grundig diskusjon i styret før vi engasjerte vedkomande målbedrift slik at styremedlemmene hadde inngåande kunnskap til koplinga. Rapporten konkluderer ikkje om saka, men kjem med ei vag antydning. Det er å trekkje det altfor langt frå Nordhordland Revisjon å ta med ei slik vag og mistenkeleggjerande formulering om dette i ein rapport. Vi vil tilrå at det utgår frå den endelege utgåva.

Side 15. Siste avsnitt.

Det vert vist til at eigarskapsmeldinga til kommunen skriv at «valnemnda i Austrheim kommune skal som hovudregel innstilla Austrheim kommune sine representantar i selskapsstyra.» I utkastet vert dette tolka som kommunen gir uttrykk for at styremedlemmer er ein representant for kommunen. Det er å trekkje det altfor langt. Vi meiner at både politisk og administrativt nivå i kommunen har ei oppfatning kva oppgåver ein medlem i eit selskapsstyre har. Utsagnet kan derimot tolkast som eit uttrykk for at i Austrheim er det politisk nivå som skal kome med innspel til kven som skal vere representantar i interkommunale styre, dette er ikkje ei oppgåve som ligg til rådmann. Ei slik tolking gjev meir eit inntrykk av ein eigar som vil vere offensiv og aktiv.

Utover dette tar vi innspela til vitande og vil leggje ein del av dei til grunn for kommunen sitt vidare arbeid med eigarkontroll og oppfølging.

Med helsing

Jan Olav Osen
rådmann

Olav Mongstad
assisterande rådmann

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har difor ingen signatur.

Mottakarar:
Nordhordland Revisjon IKS